

Broj: 02-05-18281-17/14
Sarajevo, 05.06.2014. godine

Na osnovu člana 22. i 24. stav 4. Zakona o Vladi Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj: 24/03 - Prečišćeni tekst i 38/13), Vlada Kantona Sarajevo, na **69.** sjednici održanoj **05.06.2014.** godine, donijela je sljedeći

Z A K L J U Č A K

1. Usvaja se Izvještaj o provođenju Zakona o novčanim podsticajima u poljoprivredi na području Kantona Sarajevo u 2013. godini.
2. Izvještaj iz tačke 1. ovog Zaključka u formi informacije dostavlja se Skupštini Kantona Sarajevo.

**VRŠILAC FUNKCIJE
P R E M I J E R A
Muhamed Kozadra dipl.ecc.**

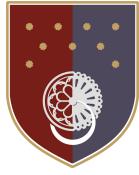
Dostaviti:

1. Predsjedavajuća Skupštine Kantona Sarajevo
2. Skupština Kantona Sarajevo
3. Premijer Kantona Sarajevo
4. Ministarstvo privrede
5. Ministarstvo finansija
6. Evidencija
7. Archiva

web: <http://vlada.ks.gov.ba>
e-mail: vlada@vlada.ks.gov.ba
Tel: + 387 (0) 33 562-068, 562-070
Fax: + 387 (0) 33 562-211
Sarajevo, Reisa Džemaludina Čauševića 1

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
KANTON SARAJEVO
Ministarstvo privrede

**IZVJEŠTAJ
O PROVOĐENJU ZAKONA O NOVČANIM PODSTICAJIMA U
POLJOPRIVREDNOJ PROIZVODNJI NA PODRUČJU KANTONA
SARAJEVO U 2013. GODINI**

Sarajevo, april, 2014. godine

S A D R Ž A J

	Strana
UVOD	3
I ZAKONSKI OSNOV	3
II ANALIZA OSTVARENIH PRAVA NA KANTONALNI NOVČANI PODSTICAJ ZA POLJOPRIVREDNU PROIZVODNJU U 2013. GODINI	8
1. <i>Ostvareno pravo na novčani podsticaj po modelima podsticaja</i>	11
2. <i>Ostvareno pravo na novčani podsticaj po vidovima poljoprivredne proizvodnje</i>	14
3. <i>Ostvareno pravo na novčani podsticaj po općinama Kantona Sarajevo</i>	22
4. <i>Ostvareno pravo na novčani podsticaj po kategoriji kandidata</i>	27
	27
III ANALIZA OBIMA POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE	
A/ MODEL PODSTICAJA PROIZVODNJI	28
ANIMALNA PROIZVODNJA	28
1. <i>Farma za tov junadi i farma za tov piladi</i>	28
2. <i>Farma mlijecnih krava</i>	29
3. <i>Vlastiti uzgoj priplodnih junica</i>	31
4. <i>Farma ovaca</i>	32
BILJNA PROIZVODNJA	32
<i>Ratarska proizvodnja</i>	33
<i>Povrtlarska proizvodnja</i>	33
<i>Voćarska proizvodnja</i>	34
B/ MODEL KAPITALNIH ULAGANJA	35
IV ANALIZA OSTVARENIH PRAVA NA FEDERALNU NOVČANU PODRŠKU	35
V ZAKLJUČAK	37

UVOD

Kanton Sarajevo raspolaže značajnim površinama poljoprivrednog zemljišta. U strukturi poljoprivrednog zemljišta dominiraju livade i pašnjaci dok na zemljište više prirodne efikasnosti (oranice, vrtovi i voćnjaci) otpada oko 30% površina. Većina poljoprivrednog zemljišta nalazi se u brdskim i planinskim područjima, dok je neznatan dio uz vodotoke i ima karakteristike ravnicaškog zemljišta, tako da se sukladno zemljišnim i klimatskim uslovima ovih područja razvijaju i vidovi poljoprivredne proizvodnje.

Pregled površina

Od ukupnog teritorija Kantona Sarajevo na poljoprivredno i šumsko zemljište odnosi se 92% teritorije, dok se svega 8% površine odnosi na urbane i površine izvan sfere biljne ili neke druge proizvodnje. Međutim, većina stanovnika Kantona Sarajevo, tačnije 88,6 %, živi u urbanim područjima gradskog karaktera. Općine Trnovo, Iličići i Ilijaš zauzimaju više od 50% površine Kantona i većim dijelom su ruralne što ukazuje na činjenicu da je veliko prostranstvo nepokriveno stanovništvom koje je sposobno za obavljanje privredne djelatnosti.

Struktura zemljišnih površina	ha
Poljoprivredno zemljište	48.118,97
Šumsko zemljište	68.588,24
Neplodno zemljište	10.287,38
Ukupna površina Kantona	126.994,59

U strukturi poljoprivrednog zemljišta dominiraju livade i pašnjaci sa oko 69 % ili 33.202 ha, dok na zemljište više prirodne efikasnosti (oranice, vrtovi i voćnjaci) otpada 31 % ili 14.916.97 ha.

Međutim, ovi zemljišni resursi nisu iskorišteni u punoj mjeri i na adekvatan način. Stoga se nameće potreba stavljanja u funkciju navedenih zemljišnih resursa s ciljem snabdijevanja tržišta Kantona Sarajevo poljoprivrednim proizvodima sa ovog područja, te angažovanja što više radno sposobnog stanovništva u poljoprivredi.

Problem adekvatnog korištenja zemljišta je usitnjenost posjeda. Porodične farme u prosjeku imaju 2-5 ha obradivog poljoprivrednog zemljišta, rasute na po 5-7 parcela koje su na različitim mjestima. Ovako mali i usitnjeni posjedi doprinose niskom nivou produktivnosti na farmi i ograničavaju mogućnosti farmera da primijene moderne sisteme upravljanja.

Klimatski, zemljišni i drugi uslovi područja Kantona Sarajevo nisu najpovoljniji. Međutim, postoje pogodnosti za uspješnu proizvodnju značajnog broja poljoprivrednih kultura: krompira, kupusnjača, lukovičastog povrća, mrkve i sl., te proizvodnje mesa i mlijeka, nekih vrsta voća i povrća, meda i drugih pčelinjih proizvoda, ljekovitog bilja, slatkovodnih riba i sl.

Pored zemljišnih, Kanton Sarajevo raspolaže i značajnim proizvodnim i prerađivačkim kapacitetima prehrambene industrije, čije proizvodne mogućnosti nisu u cijelosti iskorištene, te sirovine moraju osiguravati sa drugih područja, pa i iz inostranstva.

I ZAKONSKI OSNOV

Imajući u vidu značaj proizvodnje hrane za određenu društvenu zajednicu, upošljavanje i osiguranje materijalne egzistencije stanovništva, Kanton Sarajevo poljoprivrednu smatra jednom od prioritetnih

grana privrede. Da bi se dao podstrek razvoju poljoprivrede, Kanton Sarajevo je 2004. godine započeo sa izdvajanjem novčanih sredstava za podsticanje primarne poljoprivredne proizvodnje i jedan je od prvih kantona u Federaciji BiH koji je započeo sa implementacijom podsticaja u poljoprivredi. U cilju osiguravanja kontinuiteta i stabilnosti ovog programa, Skupština Kantona Sarajevo je početkom 2008. godine usvojila Zakon o novčanim podsticajima u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji na području Kantona Sarajevo (“Službene novine Kantona Sarajevo” broj 9/08).

Obzirom da je sredinom 2010. godine Parlament Federacije BiH donio Zakon o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju (“Službene novine Federacije BiH”, broj 42/10) kojim je definisano da kantonalna ministarstva ne mogu podsticati proizvodnje koje podstiče Federacija, to se intenzivno radilo na pripremi novog kantonalnog Zakona o novčanim podsticajima koji bi bio usklađen sa gore navedenim Zakonom. Tako je već početkom 2012. godine Skupština Kantona Sarajevo, na sjednici održanoj 09.01.2012. godine, donijela novi Zakon o novčanim podsticajima u poljoprivredi na području Kantona Sarajevo (“Službene novine Kantona Sarajevo”, broj 1/12) koji je usklađen sa federalnim Zakonom i izvršena harmonizacija kantonalnih i federalnih podsticaja.

Navedenim kantonalnim zakonom utvrđeni su modeli podsticaja proizvodnji i pojedini vidovi poljoprivredne proizvodnje koji se podstiču u okviru utvrđenih modela, te opšti uslovi koje kandidat mora ispuniti u cilju ostvarenja prava na novčani podsticaj. Takođe, kandidati na novčani podsticaj su razvrstani na neregistrovana lica, te registrovana fizička i pravna lica. Posebno je bitno naglasiti da su ovim Zakonom favorizovana pravna i registrovana fizička lica, tako da je za iste podsticaj uvećan za 30% (za osnovnu djelatnost) odnosno za 20% (za dopunska djelatnost) u odnosu na neregistrovana lica. Cilj ovakvog opredjeljenja je da se na ovaj način poljoprivrednici motivišu za registrovanje djelatnosti i da na taj način u okviru poljoprivredne djelatnosti riješe svoj radni status. Rezultat ovakvog zakonskog rješenja je uvećanje broja poljoprivrednih proizvođača koji su registrovali djelatnost.

S ciljem poboljšanja određenih rješenja definisanih navedenim Zakonom, početkom 2013. godine donesen je Zakon o izmjenama zakona o novčanim podsticajima u poljoprivredi na području Kantona Sarajevo koji je objavljen 18.04.2013. godine (“Službene novine Kantona Sarajevo”, broj 15/13). Navedenim izmjenama podsticaji su omogućeni i za vidove proizvodnji koje nisu bile obuhvaćene Zakonom, a zastupljene su u značajnoj mjeri na području Kantonu Sarajevo, kao i određena jednostavnija rješenje u primjeni Zakona.

Podzakonski akti su: Pravilnik o posebnim uslovima za ostvarenje prava na novčani podsticaj (“Službene novine Kantona Sarajevo”, broj 21/13) i Odluka o iznosima novčanih podsticaja, minimalnim uslovima za početak proizvodnje, minimalnim uslovima za investiranje i rokovima podnošenja zahtjeva (“Službene novine Kantona Sarajevo”, broj 25/13).

Pravilnik donosi ministar privrede i istim su propisani posebni uslovi za ostvarenje prava na novčani podsticaj, dok se Odluka donosi za svaku budžetsku godinu u proceduri javne rasprave, tako da u donošenju iste učestvuju svi zainteresovani poljoprivrednici.

Inspeksijski nadzor nad provođenjem Zakona o novčanim podsticajima u poljoprivredi na području Kantona Sarajevo i propisa donesenih na osnovu ovog Zakona vrše kantonalni poljoprivredni inspektorji na osnovu člana 37. Zakona. U toku 2013. godine inspeksijski nadzor je izvršen nad 17 zahtjeva za federalnu novčanu podršku i nad 38 zahtjeva na kantonalni novčani podsticaj. Predmetom inspeksijskog nadzora su bili obrađeni zahtjevi na novčani podsticaj koji su pozitivno riješeni i to za tov junadi, tov piladi i uzgoj priplodnih junica. Važno je naglasiti da kantonalni inspektorji prilikom inspeksijskog nadzora nisu pronašli nikakve nepravilnosti u provođenju Zakona i podzakonskih propisa od strane službenika Odjeljenja.

Takođe, pored kontrole od strane inspekcije, članom 30. Zakona je propisano da službenici Odjeljenja mogu ponovo izaći na lice mjesta nakon zapisnički konstatovanog činjeničnog stanja i

izvršiti provjeru proizvodnje, te zapisnički konstatovati zatečeno činjenično stanje.

U tabeli br.1 navedeni su iznosi novčanih podsticaja za pojedine vidove poljoprivrednih proizvodnji po kategorijama kandidata, kao i minimalni uslovi proizvodnji koje kandidati moraju imati kako bi mogli ostvariti pravo na novčani podsticaj, a koji su propisani Odlukom.

Tabela br. 1

	MODEL PODSTICAJA	Obračunska jedinica	Min. uslovi za početak proizvodnje	Nov. iznos podsticaja po jed. proizv. za neregistr. kandidate (u KM)	Nov. iznos podsticaja po jed. proizv. za registr. kand. (dopunska djelat.) (u KM)	Nov. iznos podsticaja po jed. proizv. za registr. kand. (osnovna djelat.) (u KM)
I	MODEL PODSTICAJA PROIZVODNJI					
1	ANIMALNA PROIZVODNJA					
a)	Farma mlječnih krava (400 l – 1300 l)	Mlječno grlo	2	119,00	136,00	170,00
	Farma mlječnih krava (preko 1300 l)			133,00	152,00	190,00
b)	Farma mlječnih krava koja nije u sistemu otkupa mlijeka	Mlječno grlo	2	210,00	240,00	300,00
c)	Vlastiti uzgoj teladi namijenjenih daljem tovu	Tele starosti do 6 mj.	2	140,00	160,00	200,00
d)	Vlastiti uzgoj pripl. junica za remont osnovnog stada mlječ. krava ili za proširenje osnovnog stada mlječ. krava	Priplodna junica	1	350,00	400,00	500,00
e)	Farma za tov junadi	Tovno june	3	280,00	320,00	400,00
f)	Farma ovaca	Ovce (ovce, ovnovi i jagnjad starija od 6 mj.)	40	28,00	32,00	40,00
g)	Farma koza samo u stajskom uzgoju ili pod nadzorom u ogradi. prostoru	Koze (koze, jareci i jarići stariji od 6 mj.)	25	28,00	32,00	40,00
h)	Farma za tov svinja	Tovno grlo	20	14,00	16,00	20,00
i)	Farma za tov piladi	Tovno pile	3000 kom. po turnusu	0,168	0,192	0,26
j)	Inkubacijska proizvodnja jednodnevnih pilića	Jednodn. pile	10.000 kom. po kvartalu	0,056	0,064	0,08
k)	Farma koka nosilja	Koka nosilja (18-sto nedeljna pilenka)	1.000 kom. u toku godine	0,7	0,8	1,0

l)	Pčelinjak	Pčelinje društvo	Min. 30, a max. 200	15,40	17,60	22,00
m)	Organizovani otkup svježeg mlijeka	Litar mlijeka	25.000 l po kvartalu	-	-	0,09
n)	Proizvodnja sirove vune	kg vune	100	0,7	0,8	1,0
2.	BILJNA PROIZVODNJA					
a)	Ratarska proizvodnja					
1)	Zasijane površ. merkantilnim žitaricama	Hektar	Min. 0,6 ha, a ako je na više parcela svaka parcela treba biti najmanje 0,2 ha	560,00	640,00	800,00
2	Zasijane povr. heljdom	Hektar	Min. 1,0 ha, a ako je na više parcela svaka parcela treba biti najmanje 0,2 ha	350,00	400,00	500,00
3)	Zasijane povr. ljekovitim biljem	Hektar	Min. 0,3 ha, a ako je na više parcela svaka parcela treba biti najmanje 0,1 ha, a max. 10 ha	560,00	640,00	800,00
b)	Povrtlarska proizvodnja					
1)	Zasijane povr. merkantilnim krompirom	Hektar	Min. 0,3 ha, a ako je na više parcela svaka parcela treba biti najmanje 0,15 ha, a max. 10 ha	1.750,00	2.000,00	2.500,00
2)	Zasijane povr. ostalim povrtnim kulturama	Hektar	min. 0,2 ha jednog povrća, a ako je na više parcela svaka parcela treba biti najmanje 0,1 ha, a max. 8 ha	1.400,00	1.600,00	2.300,00
c)	Plastenička proizvodnja	m ²	Min. 200 m ² jedne vrste kulture, a koja može biti zastupljena u	0,7	0,8	1,0

			više plastenika			
d)	Voćarska proizvodnja					
1)	Zasnivanje novih zasada krošnjastog voća	Hektar	Min. 0,3 ha jedne vrste voća, a ako je na više parcela jedna parcela ne može biti manja od 0,1 ha	Poluintenziv. 3.500,00 Intenzivni 4.900,00	Poluintenziv. 4.000,00 Intenzivni 5.600,00	Poluintenziv. 5.000,00 Intenzivni 7.000,00
2)	Održavanje zasada krošnjastog voća	Hektar	0,2 ha jedne kulture	1.050,00	1.200,00	1.500,00
3)	Zasnivanje novih zasada jagodičastog voća	Hektar	Min. 0,1 ha jedne vrste voća na jednoj parcelli	2.800,00	3.200,00	4.000,00
4)	Realizacija proizvodnje krošnjastog voća	Kg	5.000 kg u toku godine	0,105	0,12	0,15
5)	Realizacija proizvodnje jagodičastog voća	Kg	500 kg u toku godine	0,28	0,32	0,40
3.	GLJIVARSKA PROIZVODNJA					
a)	U okviru gljivarske proizv. podstiče se proizv. gljiva u zatvorenom prostoru	Tona komposta	10	35,00	40,00	50,00
4.	ORGANSKA PROIZVODNJA					
a)	U okviru organske proizv. podstiče se certificiranje organske proizv. u tekućoj godini	Certificiranje		Umanjen 30%	Umanjen 20%	Cijeli iznos
II	MODEL KAPITALNIH ULAGANJA					
1.	U okviru modela kapitalnih ulaganja u tekućoj godini podstiče se:					
a)	Izgradnja objekata započeta u tekućoj godini sa završenim grubim građevinskim radovima preko 50% i to za:					
1)	Štalski objekti za uzgoj goveda, ovaca, koza i svinja u okviru poljop. gazdinstva u osnovici objekta	m ²	100	49,00	56,00	70,00
2)	Štalskih kapaciteta za uzgoj peradi za upotr. površinu objekta	m ²	100	49,00 za osnovicu objekta, a 24,50 za upotr. povr. na spratu	560 za osnovicu objekta, a 28,50 za upotr. povr. na spratu	70,00 za osnovicu objekta, a 35,00 za upotr. povr. na spratu
3)	Objekte za skladištenje, hlađenje i sušenje polj. proizvoda u okviru polj. gazdinstva	m ²	100, a max. 1000	42,00 za osnovicu objekta, a 21,00 za upotr. povr. na spratu	48,00 za osnovicu objekta, a 24,00 za upotr. povr. na spratu	60,00 za osnovicu objekta, a 30,00 za upotr. povr. na spratu

4)	Izgradnja ribnjaka	m ²	100	42,00	48,00	60,00
b)	Rekonstrukcija štalskih objekata za uzgoj goveda, koza, ovaca i peradi u cilju usklad. sa Pravil. o mjerama za unapred. stočarske proizvodnje na području Kantona Sarajevo	m ²	50	49,00	56,00	70,00
2.	U okviru modela kapitalnih ulaganja podstiče se kupovina u tekućoj godini:					
a)	Kupovina polj. zemlj. isključivo za polj. proizvodnju, a u cilju povećanja polj. proizv.	Hektar	0,5	Njiva 1.050,00 Livada 700,00 Pašnjak 560,00	Njiva 1.200,00 Livada 800,00 Pašnjak 640,00	Njiva 1.500,00 Livada 1.000,00 Pašnjak 800,00
b)	Novog staklenika ili plastenika	Po računu	Min. 200 m ²	17,5%	20%	25%
c)	Nove polj. mehanizacije i priključnih sredstava	Po računu	Komad	17,5%	20%	25%
d)	Nove opreme u biljnoj i animalnoj proizvodnji	Po računu	Komad	17,5%	20%	25%
e)	Priplodnih junica za formiranje ili proširenje osnovnog stada mlijječnih krava	Priplodna junica	5	420,00	480,00	600,00
III	MODEL OSTALIH VRSTA NOVČANIH PODSTICAJA					
	U okviru ostalih vrsta novčanih podsticaja, a u zavisnosti od raspoloživih sredstava Vlada može podsticati:					
a)	Realizacija pojedinačnih projekata iz oblasti poljoprivrede, a koje ocijeni značajnim za razvoj poljoprivredne proizvodnje na području Kantona Sarajevo					50.000,00
b)	Aktivnosti različitih organizacija, udruženja ili asocijacija, a koje su u funkciji razvoja poljoprivrede na području Kantona Sarajevo					100.000,00
c)	Sufinansiranje učešća poljoprivrednika na sajmovima i drugim manifestacijama iz oblasti poljoprivrede koji se organizuju na području Kantona Sarajevo ili području BiH					50.000,00

II. ANALIZA OSTVARENIH PRAVA NA KANTONALNI NOVČANI PODSTICAJ ZA POLJOPRIVREDNU PROIZVODNJU U 2013. GODINI

Implementaciju novčanih podsticaja u poljoprivrednoj proizvodnji (kantonalnih i federalnih) vrši Ministarstvo privrede Kantona Sarajevo putem Odjeljenja za poljoprivredne stručne poslove, koje je smješteno u iznajmljenim prostorijama Federalnog zavoda za poljoprivredu na Butmiru.

Procedura rješavanja zahtjeva na novčani podsticaj obavlja se u skladu sa Zakonom o upravnom postupku, Zakona o novčanim podsticajima u poljoprivredi na području Kantona Sarajevo, te drugih zakona i propisa iz okvira rada organa uprave.

Za svaki formalno-pravno ispravan zahtjev, službenici Odjeljenja izlaze na lice mjesta i utvrđuju činjenično stanje, te zapisnički konstatuju proizvodnju. Nakon provedenog postupka utvrđivanja činjeničnog stanja i provjere navoda iz svakog zahtjeva, Ministarstvo privrede donosi Rješenje o ostvarenju ili neostvarenju prava na novčani podsticaj za poljoprivrednu proizvodnju navedenu u Zahtjevu.

Na osnovu donezenog Rješenja, nalog za doznaku novčanih sredstava na žiro-račun poljoprivrednog proizvođača dostavlja se Ministarstvu finansija na realizaciju.

Pored poslova na provođenju materijalnih propisa iz oblasti novčanih podsticaja službenici Odjeljenja aktivno učestvuju na izradi koncepcija i osnova za donošenje opših akata i prijedloga za odlučivanje o preduzimanju odgovarajućih mjera u realizaciji novčanih podsticaja, učestvuju u pripremi prednacrta, nacrta i prijedloga propisa kojima se reguliše materija iz oblasti novčanih podsticaja u poljoprivredi, učestvuju u davanju usmenih objašnjenja za pravilnu primjenu propisa iz oblasti novčanih podsticaja, rješavaju pitanja ocjene i realizacije projekata i novčanih podsticaja u poljoprivredi, prate realizaciju predloženih mjera za novčane podrške i dr.

Odjeljenje provodi i izvještajno prognozne aktivnosti, a koje su propisane Zakonom o zaštiti zdravlja bilja (“Službeni glasnik BiH”, broj 23/03).

U skladu sa Zakonom o poljoprivrednim savjetodavnim službama (“Službene novine Fedearacije BiH”, broj 66/13) Odjeljenje aktivno učestvuje na implementaciji ovog Zakona na području Kantona Sarajevo.

Iz navedenih aktivnosti Odjeljenja može se zaključiti da se svake godine povećava obim u oblasti rada Odjeljenja, dok se broj uposlenika nije uvećao u poslednjih pet godina, iako smo to konstantno tražili. Stoga smo i dalje mišljenja da je neophodno kadrovsko i materijalno jačanje i ospozobljavanje Odjeljenja kako bi se uspješno realizovale sve navedene aktivnosti.

U toku 2013. godine u proceduri rješavanja bilo je ukupno **2522** zahtjeva za ostvarenje prava na kantonalni novčani podsticaj u poljoprivrednoj proizvodnji.

U tabeli br. 2 dat je pregled zaprimljenih, pozitivno i negativno riješenih zahtjeva na novčani podsticaj za poljoprivrednu proizvodnju po općinama Kantona Sarajevo u 2013. godini.

Tabela br. 2

Općine Kantona Sarajevo	Br.zahtjeva prenesenih iz 2012. g. (zbog traj. cik.proizv.)	Br.zahtjeva zaprimljenih u 2013. godini	Ukupan br. zahtjeva na rješavanju u 2013. g.	% udio općine	Broj pozitivno riješenih zahtjeva	% udio pozitivno riješenih zahtjeva	Broj negativno riješenih zahtjeva	Br.zahtjeva od kojih su kand. odustali	Br.zahtjeva prenesenih u 2014. g. (zbog traj. cik.proizv.)
Stari Grad	0	27	27	1,07	23	1,10	2	1	1
Centar	3	64	67	2,66	55	2,54	5	5	2
Novo Sarajevo	0	15	15	0,6	13	0,65	0	2	0
Novi Grad	7	166	173	6,86	146	6,74	8	13	6
Iličići	4	154	158	6,27	135	6,23	8	8	7
Vogošća	19	285	304	12,06	254	11,77	16	18	16
Hadžići	15	797	812	32,20	714	32,92	42	31	25
Ilijaš	21	704	725	28,75	608	28,04	28	28	61
Trnovo	0	241	241	9,56	217	10,01	12	9	3
UKUPNO	69	2453	2522		2169		121	115	121

Najviše zaprimljenih zahtjeva na kantonalni novčani podsticaj ima upravo iz onih općina Kantona Sarajevo koje imaju najviše ruralnih poljoprivrednih domaćinstava, a koje ujedno raspolažu i sa najviše obradivog poljoprivrednog zemljišta i drugim prirodnim resursima. To su općine: Ilijaš, Hadžići, Vogošća i Trnovo. Ohrabruje činjenica da iz općina, koje su pretežno urbane, takođe ima dosta pristiglih zahtjeva što ukazuje na činjenicu da se stanovništvo ovih općina sve više okreće ka poljoprivrednoj proizvodnji kupujući ili uzimajući u zakup poljoprivredno zemljište u ruralnim područjima Kantona Sarajevo. Takve su općine Iličići i Novi Grad.

U tabeli br. 3 dat je pregled obrađenih zahtjeva na kantonalni novčani podsticaj po vidovima poljoprivredne proizvodnje.

Tabela br. 3

Rb.	Vid poljoprivredne proizvodnje	Pozitivno rješeni	Negativno rješeni	Prenos u 2014. god.	Odustali	Ukupno na rješavanju u 2013. god
1.	Farma mlječnih krava koja je u sistemu otkupa mlijeka	520	26	0	15	561
2.	Farma mlječnih krava koja nije u sistemu otkupa mlijeka	322	7	0	6	335
3.	Vlastiti uzgoj teladi namijenjenih daljem tovu	10	7	3	7	27
4.	Vlastiti uzgoj priplodnih junica za remont osnovnog stada mlječnih krava ili proširenje osnovnog dtsda mlječnih krava	305	7	0	10	322
5.	Farma za tov junadi	73	4	45	13	135
6.	Farma ovaca	223	11	0	5	239
7.	Farma koza	9	0	0	0	9
8.	Farma za tov svinja	0	0	0	0	0
9.	Farma za tov piladi	131	0	13	1	145
10.	Inkubacijska proizvodnja jednodnevnih pilića	6	0	2	0	8
11.	Farma koka nosilja	7	0	1	0	8
12.	Pčelinjak	166	1	0	4	171
13.	Organizovani otkup svježeg mlijeka	12	4	0	1	17
14.	Proizvodnja sirove vune	0	0	0	0	0
15.	Zasijane površine merkantilnim žitaricama	56	13	52	23	144
16.	Zasijane površine heljdom	39	3	0	2	44
17.	Zasijane površine ljekovitim biljem	4	0	0	1	5
18.	Zasijane površine merkantilnim krompirom	93	7	0	6	106
19.	Zasijane površine ostalim povrtnim kulturama	45	0	0	7	52
20.	Plastenička proizvodnja	10	1	0	0	11
21.	Zasnivanje novih zasada krošnjastog voća	6	2	0	4	12
22.	Održavanje zasada krošnjastog voća	15	0	0	1	16
23.	Zasnivanje novih zasada jagodičastog voća	4	2	0	1	7
24.	Realizacija proizvodnje krošnjastog voća	0	0	0	0	0
25.	Realizacija proizvodnje jagodičastog voća	17	0	0	1	18
26.	Proizvodnja gljiva u zatvorenom prozororu	16	0	5	5	26
27.	Certificiranje organske proizvodnje	13	2	0	0	15
28.	Izgradnja novih objekata u okviru poljoprivrednog gospodarstva	5	6	0	2	13
29.	Rekonstrukcija štalskih objekata	0	0	0	0	0
30.	Kupovina poljoprivrednog zemljišta	0	0	0	0	0
31.	Kupovina novog staklenika ili platenika	2	1	0	0	3
32.	Kupovina nove poljoprivredne mehanizacije i priključnih sredstava	54	0	0	0	54
33.	Kupovina nove opreme u biljnoj i animalnoj proizvodnji	1	17	0	0	18
34.	Kupovina priplodnih junica za formiranje ili proširenje osnovnog stada mlječnih krava	1	0	0	0	1
UKUPNO OBRAĐENO		2165	121	121	115	2522

Iz tabele br. 3 jasno je uočljivo da je najviše podnesenih zahtjeva na novčani podsticaj za forme

mlijecnih krava, tov junadi, farme ovaca i za vlastiti uzgoj priplodnih junica, što ukazuje na činjenicu da je stočarstvo još uvijek vodeća grana poljoprivrede na području Kantona Sarajevo.

1. Ostvareno pravo na novčani podsticaj po modelima podsticaja

Budžetom Kantona Sarajevo za 2013. godinu za podsticaje u poljoprivredi planirana su sredstva u iznosu od 4.400.000,00 KM. U 2013. godini ostvareno je pravo na novčani podsticaj u **sljedećim iznosima:**

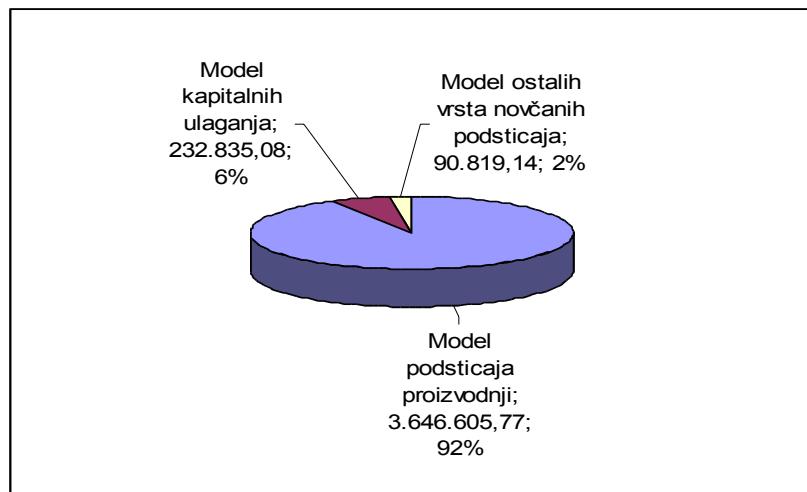
- a) U okviru modela podsticaja proizvodnji..... 3.646.605,77 KM
- b) U okviru modela kapitalnih ulaganja..... 232.835,08 KM
- c) U okviru modela ostalih vrsta novčanih podsticaja ..... 90.819,14 KM

Ukupno ostvareno pravo na novčani podsticaj po modelima podsticaja u 2013. godini iznosi **3.970.259,99 KM.**

U tabeli br. 4 prezentirano je procentualno učešće ostvarenih prava na novčani podsticaj po modelima podsticaja u 2013. godini.

Tabela br. 4

R.b.	MODEL PODSTICAJA	OSTVARENO PRAVO (u KM)	% UČEŠĆA
1.	Model podsticaja proizvodnji	3.646.605,77	91,85
2.	Model kapitalnih ulaganja	232.835,08	5,87
3.	Model ostalih vrsta novčanih podsticaja	90.819,14	2,28
SVE UKUPNO		3.970.259,99	100,00

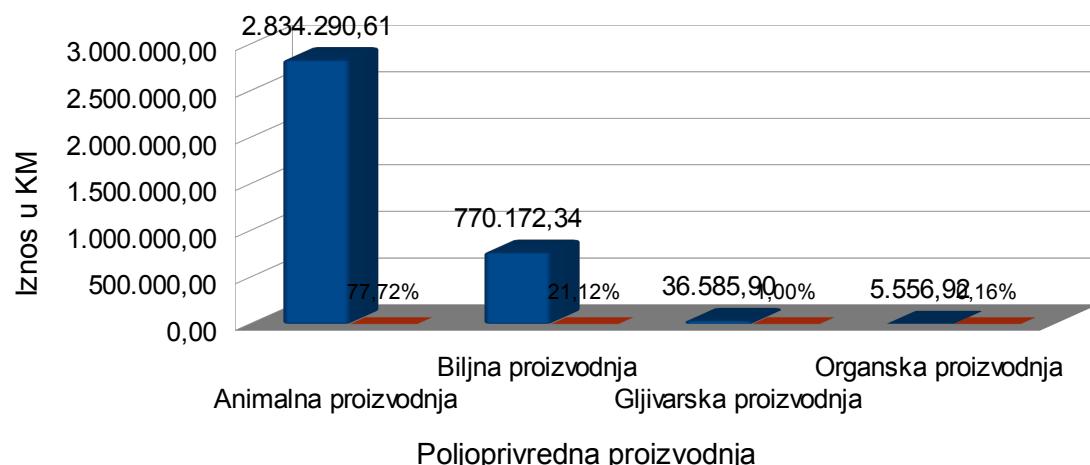
Iz podataka prezentiranih u tabeli br. 4 i pratećeg grafikona jasno je vidljivo da je najviše ostvarenog prava na novčani podsticaj u okviru modela podsticaja proizvodnji, dok je u okviru modela podsticaja kapitalnih ulaganja ostvareno vrlo malo prava na novčani podsticaj i uglavnom se to ostvareno pravo odnosi na kupovinu nove mehanizacije i priključnih sredstava.

U tabeli br. 5 dat je pregled ostvarenog prava na novčani podsticaj u okviru modela podsticaja proizvodnji sa procentualnim učešćem ostvarenog prava po pojedinim vidovima poljoprivredne proizvodnje za 2013. godinu.

Tabela br. 5

	I- MODEL PODSTICAJA PROIZVODNJI	Ostvareno pravo na novčani podsticaj (u KM)	% učešća
1.	ANIMALNA PROIZVODNJA		
1.	Farma mlječnih krava koja je u sistemu otkupa mlijeka	680.457,00	18,66
2.	Farma mlječnih krava koja nije u sistemu otkupa mlijeka	236.208,00	6,48
3.	Vlastiti uzgoj teladi namijenjenih daljem tovu	6.980,00	0,19
4.	Vlastiti uzgoj priplod.junica za remont ili proširenje osnovnog stada	187.600,00	5,14
5.	Farma za tov junadi	190.320,00	5,22
6.	Farma ovaca	722.674,00	19,82
7.	Farma koza	13.092,00	0,36
8.	Farma za tov svinja	0,00	0,00
9.	Farma za tov piladi	342.225,55	9,38
10.	Inkubacijska proizvodnja jednodnevnih pilića	82.339,60	2,26
11.	Farma koka nosilja	58.230,00	1,60
12.	Pčelinjak	202.626,20	5,56
13.	Organizovan otkup svježeg mlijeka	111.538,26	3,06
14.	Proizvodnja sirove vune	0,00	0,00
	UKUPNO ANIMALNA PROIZVODNJA		
2.	BILJNA PROIZVODNJA	2.834.290,61	77,72
15.	Zasijane površine merkantilnim žitaricama	114.848,80	3,15
16.	Zasijane površine heljdom	116.140,00	3,18
17.	Zasijane površine ljekovitim biljem	3.456,00	0,09
18.	Zasijane površine merkantilnim krompirom	324.635,00	8,90
19.	Zasijane površine ostalim povrtnim kulturama	152.923,00	4,19
20.	Plastenička proizvodnja	11.651,00	0,32
21.	Zasnivanje novih zasada krošnjastog voća	12.985,00	0,36
22.	Održavanje zasada krošnjastog voća	13.314,00	0,37
23.	Zasivanje novih zasada jagodičastog voća	2.698,00	0,05
24.	Realizacija proizvodnje krošnjastog voća	0,00	0,00
25.	Realizacija proizvodnje jagodastog voća	17.521,54	0,48
	UKUPNO BILJNA PROIZVODNJA	770.172,34	21,12
3.	GLJIVARSKA PROIZVODNJA		
26.	Proizvodnja gljiva u zatvorenom prostoru	36.585,90	1,00
4.	ORGANSKA PROIZVODNJA		
27.	Certificiranje organske proizvodnje	5.556,92	0,16
	SVEUKUPNO	3.646.605,77	100,00

Grafički prikaz odtvarenog prava na novčani podsticaj u okviru modela podsticaja proizvodnji

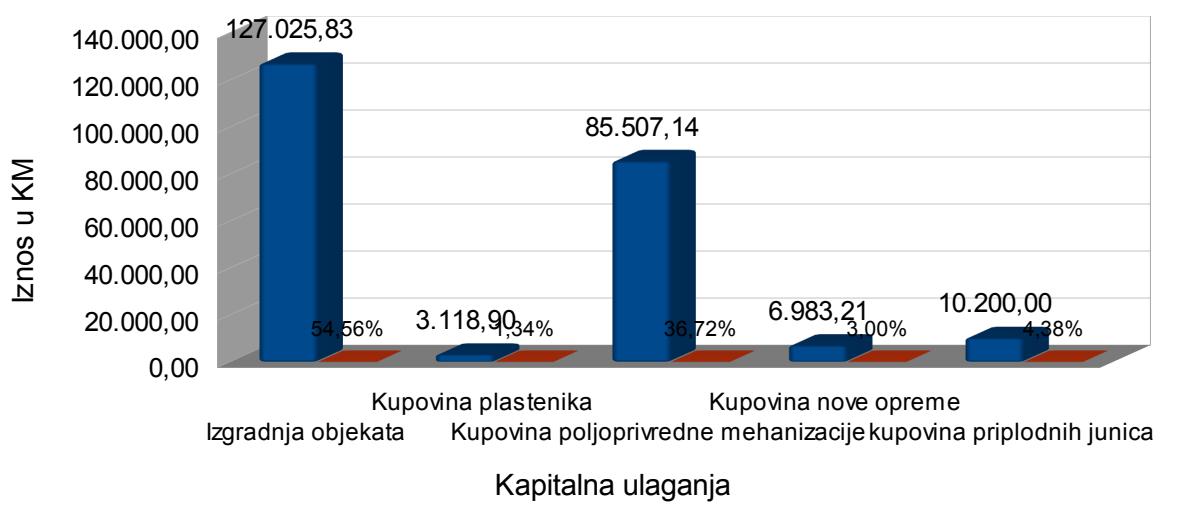
Iz priložene tabele i grafikona jasno se vidi da je u okviru modela podsticaja proizvodnji najviše ostvarenih prava na novčani podsticaj za animalnu proizvodnju (2.834.290,61 KM), a u okviru animalne proizvodnje najviše ostvarenog prava na novčani podsticaj je za farme mlijecnih krava (916.665,00 KM).

U tabeli br. 6 dat je pregled ostvarenog prava na novčani podsticaj u okviru modela podsticaja kapitalnim ulaganjima sa procentualnim učešćem ostvarenog prava pojedinačno po vidovima kapitalnih ulaganja u 2013. godini.

Tabela br.6

II - MODEL KAPITALNIH ULAGANJA		Ostvareno pravo na novčani podsticaj	% učešća
1.	Izgradnja štalskih objekata za uzgoj goveda, ovaca, koza i svinja u okviru poljoprivrednog gazdinstva u osnovici objekta	127.025,83	54,56
2.	Izgradnja štalskih kapaciteta za uzgoj peradi za upotrebnu površinu objekta	0,00	0,00
3.	Izgradnja objekata za skladištenje, hlađenje i sušenje poljoprivrednih proizvoda u okviru poljoprivrednog gazdinstva	0,00	0,00
4.	Izgradnja ribnjaka	0,00	0,00
5.	Rekonstrukcija štalskih objekata za uzgoj goveda, ovaca, koza i peradi	0,00	0,00
6.	Kupovina poljoprivrednog zemljišta isključivo za poljoprivrednu proizvodnju	0,00	0,00
7.	Kupovina novog staklenika ili plastenika	3.118,90	1,34
8.	Kupovina nove poljoprivredne mehanizacije i priključnih sredstava	85.507,14	36,72
9.	Kupovina nove opreme u biljnoj i animalnoj proizvodnji	6.983,21	3,00
10.	Kupovina priplodnih junica za formiranje ili proširenje osnovnog stada mlijecnih krava	10.200,00	4,38
SVEUKUPNO		232.835,08	100

Grafički prikaz ostvarenog prava na novčani podsticaj u okviru modela kapitalnih ulaganja

U okviru modela podsticaja kapitalnim ulaganjima najviše ostvarenog prava na novčani podsticaj je za izgradnju novih štalskih objekata za uzgoj goveda, ovaca i koza (127.025,83 KM).

Ovdje je interesantno napomenuti da je broj izgrađenih poljoprivrednih objekata, nakon pada u 2012. godini, znatno povećan u 2013. godini, mada još nije dostignut nivo koji je dovoljan za stvaranje uslova za konvencionalnu poljoprivrednu proizvodnje. U 2012. godini izgrađen je samo jedan poljoprivredni objekat, odnosno radi se o izgradnji objekta za tov pilića, dok izgradnje štalskih objekata za uzgoj goveda, ovaca i koza uopšte nije bilo. Već u 2013. godini izgrađeno je 5 objekata za uzgoj goveda i ovaca, što je ohrabrujuća činjenica i sa aspekta naprednije animalne proizvodnje jer je opšte poznato da bez dobrih objekata nema ni dobre animalne proizvodnje.

I u 2013. godini Kanton Sarajevo je putem novčanih podsticajnih sredstava nastavio sa podsticanjem kupovine novih plastenika i staklenika, a sve u cilju motivisanja poljoprivrednih proizvođača da se više orijentišu na plasteničku proizvodnju povrća. Plastenička proizvodnja povrća bi imala puno veći efekat, kako u prinosu tako i finansijski, pogotovo ako se ima u vidu da su raspoložive zemljišne parcele naših poljoprivrednih proizvođača relativno male i da je obim proizvodnje povrća na otvorenom ograničen vremenskim uslovima.

2. Ostvareno pravo na novčani podsticaj po vidovima poljoprivredne proizvodnje

U tabeli br. 7 dat je pregled ostvarenog prava na novčani podsticaj u 2013.g. (u KM) po vidovima poljoprivredne proizvodnje.

Tabela br.7

POLJOPRIVREDNA PROIZVODNJA	Neregistrovana lica	Registrirana lica (dopunska djelatnost)	Registrirana lica (osnovna djelatnost)	Neprofitne organizacije	Ukupno po vidovima proizvodnje
1. ANIMALNA PROIZVODNJA					
1. Farma mlječnih krava (400 l do 1300 l mlijeka) Farma mlječnih krava (preko 1300 l)	192.699,00	1.088,00	486.670,00	0,00	680.457,00
2. Farma mlječnih krava koja nije u sistemu otkupa mlijeka	214.608,00	0,00	21.600,00	0,00	236.208,00

3.	Vlastiti uzgoj teladi namijenjenih daljem tovu	2.380,00	0,00	4.600,00	0,00	6.980,00
4.	Vlastiti uzgoj priplodnih junica za remont ili proširenje osnog stada mlijecnih krava	138.600,00	0,00	49.000,00	0,00	187.600,00
5.	Farma za tov junadi	106.400,00	14.720,00	69.200,00	0,00	190.320,00
6.	Farma ovaca	600.986,00	22.656,00	99.032,00	0,00	722.674,00
7.	Farma koza	9.492,00	0,00	3.600,00	0,00	13.092,00
8.	Farma za tov svinja	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
9.	Farma za tov piladi	0,00	19.859,02	322.366,53	0,00	342.225,55
10.	Inkubacijska proizvodnja jednodnevnih pilića	0,00	0,00	82.339,60	0,00	82.339,60
11.	Farma koka nosilja	0,00	5.160,00	53.070,00	0,00	58.230,00
12.	Pčelinjak	175.799,40	10.172,80	16.654,00	0,00	202.626,20
13.	Organizovan otkup svježeg mlijeka	0,00	0,00	111.538,26	0,00	111.538,26
14.	Proizvodnja sirove vune	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
UKUPNO		1.440.964,40	73.655,82	1.319.670,39	0,00	2.834.290,61

2. BILJNA PROIZVODNJA

15.	Zasijane površine merkantilnim žitaricama	59.208,80	0,00	55.640,00	0,00	114.848,80
16.	Zasijane površine heljdom	73.703,00	3.712,00	38.725,00	0,00	116.140,00
17.	Zasijane površine ljekovitim biljem	1.456,00	0,00	2.000,00	0,00	3.456,00
18.	Zasijane površine merkantilnim krompirom	134.435,00	0,00	190.200,00	0,00	324.635,00
19.	Zasijane površine ostalim povrtnim kulturama	55.482,00	0,00	97.441,00	0,00	152.923,00
20.	Plastenička proizvodnja	3.031,00	0,00	8.620,00	0,00	11.651,00
21.	Zasnivanje novih zasada krošnjastog voća	12.985,00	0,00	0,00	0,00	12.985,00
22.	Održavanje zasada krošnjastog voća	13.314,00	0,00	0,00	0,00	13.314,00
23.	Zasivanje novih zasada jagodičastog voća	1.778,00	0,00	920,00	0,00	2.698,00
24.	Realizacija proizvodnje krošnjastog voća	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
25.	Realizacija proizvodnje jagodičastog voća	6.823,38	0,00	10.698,16	0,00	17.521,54
UKUPNO		362.216,18	3.712,00	404.244,16	0,00	770.172,34

3. GLJIVARSKA PROIZVODNJA

26.	Proizvodnja gljiva u zatvorenom prostoru	0,00	924,00	35.661,90	0,00	36.585,90
UKUPNO		0,00	924,00	35.661,90	0,00	36.585,90

4. ORGANSKA PROIZVODNJA

27.	Certificiranje organske proizvodnje	3.356,92	400,00	1.800,00	0,00	5.556,92
UKUPNO		3.356,92	400,00	1.800,00	0,00	5.556,92

5. IZGRADNJA I REKONSTRUKCIJA OBJEKATA-KAPITALNA ULAGANJA

28.	Štalski objekti za uzgoj goveda, ovaca, koza i svinja u okviru poljoprivrednog gazdinstva u osnovici objekta	65.343,93	0,00	61.681,90	0,00	127.025,83
29.	Štalskih kapaciteta za uzgoj peradi za upotrebnu površinu objekta	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
30.	Objekti za skladištenje, hlađenje i sušenje poljoprivrednih proizvoda u okviru poljoprivrednog gazdinstva	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
31.	Izgradnja ribnjaka	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
32.	Rekonstrukcija štalskih objekata za uzgoj goveda, ovaca, koza i peradi	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0

6. KUPOVINA U TEKUĆOJ GODINI-KAPITALNA ULAGANJA						
33. Kupovina poljop. zemljišta isključivo za poljop. proiz.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
34. Kupovina novog staklenika ili plastenika	1.750,00	0,00	1.368,90	0,00	3.118,90	
35. Kupovina nove poljoprivredne mehanizacije i priključnih sredstava	43.768,02	7.888,40	33.850,72	0,00	85.507,14	
36. Nove opreme u biljnoj i animalnoj proizvodnji	0,00	0,00	6.983,21	0,00	6.983,21	
37. Priplodnih junica za formiranje ili proširenje osnovnog stada mlječnih krava	0,00	0,00	10.200,00	0,00	10.200,00	
UKUPNO	110.861,95	7.888,40	114.084,73	0,00	232.835,08	
7. OSTALYE VRSTE NOVČANIH PODSTICAJA						
38. Realizacija pojedinačnih projekata iz oblasti poljoprivrede	/	/	/	24.000,00	24.000,00	
39. Ativnosti različitih organizacija, udruženja ili asocijacije	/	/	/	53.000,00	53.000,00	
40. Sufinansiranje učešća poljoprivrednika na sajmovima	/	/	/	13.819,14	13.819,14	
UKUPNO	/	/	/	90.819,14	90.819,14	
SVE UKUPNO	1.917.399,45	86.580,22	1.875.461,18	90.819,14	3.970.259,99	

Analitički pregled poljoprivrednih proizvođača koji su ostvarili pravo na novčane podsticaje za pojedine segmente poljoprivredne proizvodnje u 2013. godini, prezentirani su na web stranici Ministarstva privrede (www.ks.gov.ba).

U tabeli br. 8 dati su uporedni pokazatelji ostvarenog prava na novčani podsticaj za 2012. i 2013. godinu, odnosno za period od kada je u primjeni novi Zakon o novčanim podsticajima u poljoprivredi na području Kantona Sarajevo (“Službene novine Kantona Sarajevo”, br. 1/12 i 15/13)

Tabela 8.

POLJOPRIVRED NA PROIZVODNJA	2012. GODINA				2013. GODINA			
	Neregistro- vana lica	Registro- vana lica (dopunska djelatnost)	Registro- vana lica (osnovna djelatnost)	UKUPNO	Neregistro- vana lica	Registro- vana lica (dopunska djelatnost)	Registrovana lica (osnovna djelatnost)	UKUPNO
1. ANIMALNA PROIZVODNJA								
1. Farma mlj.krava (400 do 1300 l mlijeka; Farma mlj. krava (preko 1300 l)	126.378,00	240,00	351.900,00	478.518,00	92.699,00	1.088,00	486.670,00	680.457,00
2. Farma mlj. krava koja nije u sistemu otkupa mljeka	0,00	0,00	0,00	0,00	214.608,00	0,00	21.600,00	236.208,00
3. Vlastiti uzgoj teladi namijenjenih daljem tovu	1890,00	0,00	7.800,00	9.690,00	2.380,00	0,00	4.600,00	6.980,00
4. Vlastiti uzgoj priplod.	122.920,00	320,00	106.800,00	230.040,00	138.600,00	0,00	49.000,00	187.600,00

	junica za remont ili prošir. osnov. stada mlijec. krava								
5.	Uzgoj priplod.junica za prošir. osnov. stada mlijecnih krava	3360,00	0,00	1.200,00	4.560,00	0,00	0,00	0,00	0,00
6.	Farma za tov junadi	65.130,00	0,00	7.910,00	73.040,00	106.400,00	14.720,00	69.200,00	190.320,00
7.	Farma ovaca	463.876,00	14.880,00	90.380,00	569.136,00	600.986,00	22.656,00	99.032,00	722.674,00
8.	Farma koza	5.915,00	0,00	1.475,00	7.390,00		0,00	3.600,00	13.092,00
9.	Farma za tov svinja		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
10	Farma za tov piladi		0,00	6.650,14	224.800,79	0,00	19.859,02	322.366,53	342.225,55
11	Inkubacijska proizvodnja jednodnevnih pilića		0,00	0,00	64.844,92	0,00	0,00	82.339,60	82.339,60
12	Farma koka nosilja	1.131,20	4.121,60	30.000,00	35.252,80	0,00	5.160,00	53.070,00	58.230,00
13	Pčelinjak	123.709,50	4.474,40	5.746,00	133.929,90	175.799,40	10.172,80	16.654,00	202.626,20
14	Organizovan otkup svježeg mljeka		0,00	0,00	123.157,68	0,00	0,00	111.538,26	111.538,26
15	Proizvodnja sirove vune		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	UKUPNO	914.309,7	30.686,14	1.009.364,25	1.954.360,09	1.440.964,40	73.655,82	1.319.670,39	2.834.290,61
2	BILJNA PROIZVODNJA								
16	Zasijane pov. merkantilnim žitaricama	132.191,90	8.596,00	135.329,00	276.116,90	59.208,80	0,00	55.640,00	114.848,80
17	Zasijane pov. heljdom	97.422,50	1.760,00	26.840,00	126.022,50	73.703,00	3.712,00	38.725,00	116.140,00
18	Zasijane pov. ljekov. biljem		0,00	0,00	2.160,00	1.456,00	0,00	2.000,00	3.456,00
19	Zasijane pov. merkantilnim krompirom	160.235,00	16.400,00	204.775,00	381.410,00	134.435,00	0,00	190.200,00	324.635,00
20	Zasijane pov. ostalim povrćem	22.372,00	0,00	34.060,00	56.432,00	55.482,00	0,00	97.441,00	152.923,00
21	Plastenička proizvodnja	2.772,70	0,00	3.332,00	6.104,70	3.031,00	0,00	8.620,00	11.651,00
22	Zasnivanje novih zasada krošnj. voća	14.525,00	0,00	26.300,00	40.825,00	12.985,00	0,00	0,00	12.985,00
23	Održ. zasada krošnjastog voća	12.400,50	0,00	1.125,00	13.525,50	13.314,00	0,00	0,00	13.314,00

24	Zasivanje novih zasada jagod. voća	3.293,28	0,00	33.920,00	37.213,28	1.778,00	0,00	0,00	1.778,00
25	Realiza. proizvodnje krošnj. voća	866,54	0,00	0,00	866,54	0,00	0,00	0,00	0,00
26	Realiz. proiz. jagod. voća	575,12	0,00	0,00	575,12	6.823,38	0,00	10.698,16	17.521,54
	UKUPNO	446.654,54	26.756,00	467.841,00	941.251,54	362.216,18	3.712,00	404.244,16	770.172,34
3 GLJIVARSKA PROIZVODNJA									
27	Proiz. gljiva u zatvor. prostoru	0,00	0,00	41.979,50	41.979,50	0,00	924,00	35.661,90	36.585,90
	UKUPNO	0,00	0,00	41.979,50	41.979,50	0,00	924,00	35.661,90	36.585,90
4 ORGANSKA PROIZVODNJA									
28	Certificiranje organske proizvodnje	4.058,32	1.200,00	6.756,37	12.014,69	3.356,92	400,00	1.800,00	5.556,92
	UKUPNO	4.058,32	1.200,00	6.756,37	12.014,69	3.356,92	400,00	1.800,00	5.556,92
5 IZGRADNJA I REKONSTRUKCIJA OBJEKATA-KAPITALNA ULAGANJA									
29	Štalski obj. za uzgoj goveda, ovaca, koza i svinja u okviru polj. gazd. u osnovici objekta	0,00	0,00	0,00	0,00	65.343,93	0,00	61.681,90	127.025,83
30	Štalskih kapac. za uzgoj peradi za upotrebnu povr. objekta	0,00	0,00	17.756,88	17.756,88	0,00	0,00	0,00	0,00
31	Objekti za skladištenje, hlađenje i sušenje poljopr. proizvoda u okviru poljopr. gazd.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
32	Izgradnja ribnjaka	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
33	Rekonstr. štalskih objek za uzgoj goveda, ovaca, koza i peradi	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
6 KUPOVINA U TEKUĆOJ GODINI-KAPITALNA ULAGANJA									
34	Kupovina polj. zemlj. isključivo za polj. proizv.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
35	Kupovina								

	novog staklenika ili plastenika	4.795,00	0,00	4.099,35	8.894,35	1.750,00	0,00	1.368,90	3.118,90
36	Kupovina nove poljopr. mehanizacije i priključnih sredstava	60.245,45	4.299,95	26.942,19	91.487,59	43.768,02	7.888,40	33.850,72	85.507,14
37	Nove opreme u biljnjoj i animalnoj proizvodnji	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	6.983,21	6.983,21
38	Pripl. junica za formiranje ili proširenje osnovnog stada mlj. krava	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	10.200,00	10.200,00
	UKUPNO	65.040,45	4.299,95	48.798,42	118.138,82	110.861,95	7.888,40	114.084,73	232.835,08
7	OSTALE VRSTE NOVČANIH PODSTICAJA								
39	Realizacija pojed. projek. iz oblasti poljoprivrede	/	/	/	0,00	/	/	/	24.000,00
40	Akrivnosti različitih organizacija, udruženja ili asoci.	/	/	/	23.000,00	/	/	/	53.000,00
41	Sufinans. učešća poljopr. na sajmovima	/	/	/	22.040,00	/	/	/	13.819,14
	UKUPNO	/	/	/	45.040,00	/	/	/	90.819,14
	Prenos iz predhodne godine				480.300,32				0,00
	SVEUKUPNO				3.593.084,96				3.970.259,99

Na osnovu ostvarenih prava na novčani podsticaj po pojedinim vidovima poljoprivredne proizvodnje kao i iznosa podsticaja po jedinici proizvodnje došlo se do podataka o obimu poljoprivredne proizvodnje u 2012. i 2013. godini koji su prikazani u tabeli br. 9.

Tabela br. 9

POLJOPRIVREDNA PROIZVODNJA	2012. godina				2013. godina			
	Jedinica mjere: grlo/hektar/komad/litar/tona/m ² /kg				Jedinica mjere: grlo/hektar/komad/litar/tona/m ² /kg			
	Neregistrovana lica	Registrirana lica (dopunska djelatnost)	Registrirana lica (osnovna djelatnost)	UKUPNO	Neregistrovana lica	Registrirana lica (dopunska djelatnost)	Registrirana lica (osnovna djelatnost)	UKUPNO
1. ANIMALNA PROIZVODNJA								

1. Farma mlj. krava koja je u sistemu otkupa mlijeka	401	2	782	1.185	195	2	716	913
2. Farma mlj. krava koja nije u sistemu otkupa mlijeka	0	0	0	0	1.022	0	72	1.094
3. Vlastiti uzgoj teladi namijenjenih daljem tovu	14	0	39	53	17	0	23	40
4. Vlastiti uzgoj priplodnih junica za remont ili proširenje osnovnog stada mlijecnih krava	451	1	270	722	396	0	98	494
5. Farma za tov junadi	310	0	26	336	380	46	173	599
6. Farma ovaca	33.134	930	4.519	38.583	21.464	708	2.476	24.648
7. Farma koza	338	0	59	397	339	0	90	429
8. Farma za tov svinja	0	0	0	0	0	0	0	0
9. Farma za tov piladi	0	37.571	991.594	1.029.165	0	103432	1.239.871	1.343.303
10. Inkubacijska proizv. jednodnevnih pilića	0	0	926.356	926.356	0	0	1.029.245	1.029.245
11. Farma koka nosilja	2.020	6.440	37.500	45.960	0	6450	53.070	59.520
12. Pčelinjak	10.396	329	338	11.063	11.416	578	757	12.751
13. Organizovan otkup svježeg mlijeka	0	0	1.539.471	1.539.471	0	0	1.239.314	1.239.314
14. Proizv. sirove vune	0	0	0	0	0	0	0	0
2. BILJNA PROIZVODNJA								
15. Zasijane površine merkant. žitaricama	270	15,3	193	478	105,73	0	69,55	175,28
16. Zasijane površine heljdom	278,4	4,4	53,7	336,5	210,58	9,28	77,45	297,31
17. Zasijane površine ljekovitim biljem	0	0	2,7	2,7	2,60	0	2,50	5,10
18. Zasijane površine merkant. krompirom	91,6	8,2	102,4	202,2	76,82	0	76,08	152,90
19. Zasijane površine ostalim povrćem	16	0	17	33	39,63	0	42,37	82,00
20. Plastenička proizv.	5.659	0	4760	10.419	4330	0	8.620	12.950
21. Zasnivanje novih zasada krošnj. voća	4,4	0	5,3	9,7	3,71	0	0	3,71
23. Održavanje zasada krošnjastog voća	11,8	0	0,75	12,55	12,68	0	0	12,68
24. Zasivanje novih zasada jagodič. voća	1,2	0	8,5	9,7	0,64	0	0	0,64
25. Realizacija proizv. krošnjastog voća	12379	0	0	12.379	0	0	0	0
26. Realizacija proizv. jagodičastog voća	2054	0	0	2.054	24.369	0	26745	51.114
3. GLJIVARSKA PROIZVODNJA								
27. Proizvodnja gljiva u zatvorenom prostoru	0	0	840	840	0,00	23,10	713,24	736,34
4. ORGANSKA PROIZVODNJA								
28. Certificiranje organske proizvodnje	9	3	3	15	9	1	3	13
5. IZGRADNJA I REKONSTRUKCIJA OBJEKATA								
29. Štalski objekti za uzgoj goveda, ovaca, koza i svinja u okviru poljopr. gazd. u osnovici objekta	0	0	1479,74	1.479,74	1333,55	0	881,17	2.214,72

6. KUPOVINA U TEKUĆOJ GODINI								
30. Kupovina novog staklenika ili plastenika	2	0	2	4	7	0	3	10
31. Kupovina nove poljop. mehanizacije i priključ. sredstava	30	0	12	42	54	0	0	54
32. Nove opreme u biljnoj i animalnoj proizvodnji	41	0	0	41	0	0	1	1
33. Priplodnih junica za for.osn. stada krava	0	0	0	0	0	0	17	17

Radi uporedbe, u tabeli br. 10 dati su uporedni pokazatelji **obima** poljoprivrednih proizvodnji za koje su kandidati ostvarili pravo na novčani podsticaj u periodu od 2009. do 2011. godine.

Tabela br.10

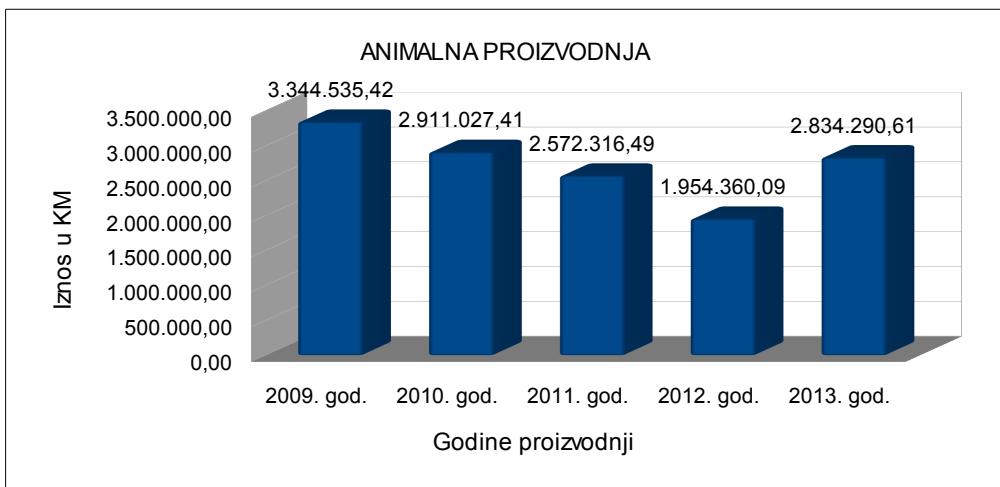
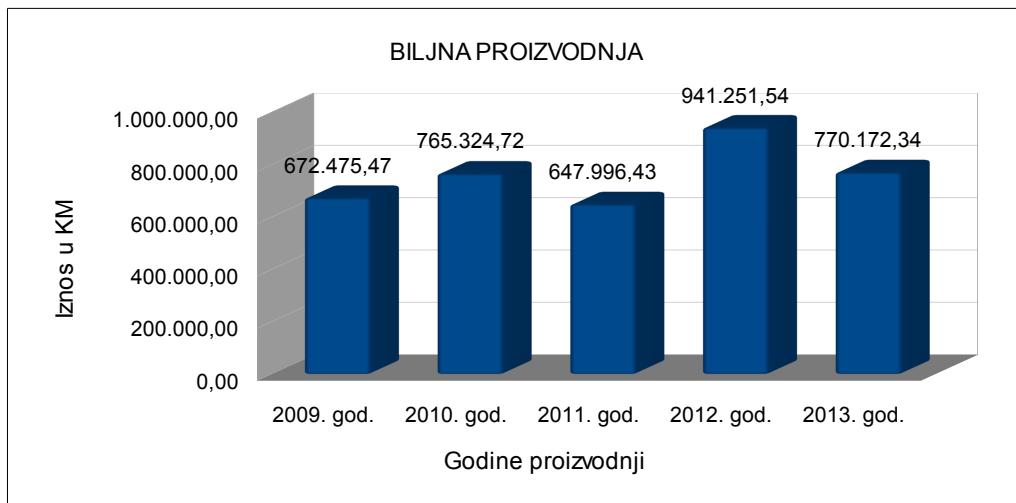
VRSTA PROIZVODNJE	2009. godina	2010. godina	2011.godina
	ha/kom /grla/litara/tona/m ²	ha/kom /grla/litara/tona/m ²	ha/kom/ grla/litara/tona/m ²
1. Držanje mlječnih krava	2122	2060	2138
2. Uzgoj priplodnih junica	888	948	869
3. Tov junadi	674	1160	1258
4. Držanje ovaca	38015	40893	44691
5. Držanje koka nosilja	65350	46513	54046
6. Tov pilića (brojlera)	1117075	1151396	1464490
7. Tov purana	0	0	0
8. Inkubacijska proizvodnja jednodnev. pilića	574137	570848	838190
9. Držanje pčelinjih društava	11771	13088	12023
10. Proizvodnja svježeg mlijeka	6145948	6113227	5313585
11. Zasijane površine merkantilnim žitaricama	593,5	744,69	721,38
12. Zasijane površine ljekovitim biljem	38,7	8,9	1,47
13. Zasijane površine merkantilnim krompirom	65,2	136,08	133,85
14. Zasijane površine povrćem	13,9	36,24	86,91
15. Jagodasto voće (novi i stari zasadi)	3,4	3,10	7,54
16. Voćnjaci (novi i stari zasadi)	34,90	30,85	31,87
17. Proizvodnja gljiva (tone komposta)	948,2	580,16	879,36
18. Izgradnja objekata	1886,6	1179,3	2115,59
19. Nabavka junica za formiranje osnovnog stada mlječnih krava	10	0	0
20. Nabavka mehanizacije i opreme	115	107	119
21. Projekti zasnivanja voća	0	0	0

U tabeli br.11 dati su uporedni pokazatelji o ostvarenim pravima na novčani podsticaj i procentualnom učešću ostvarenog prava po vidovima poljoprivredne proizvodnje u periodu od 2009. do 2013. godine.

Tabela br.11

Vid proizvodnje	2009		2010		2011		2012		2013	
	Iznos KM	%								
Animalna proizvodnja	3.344.535,42	76,40	2.911.027,41	72,58	2.572.316,49	72,71	1.954.360,09	63,70	2.834.290,61	73,06
Biljna proizvodnja	672.475,47	15,36	765.324,72	19,08	647.996,43	18,32	941.251,54	30,70	770.172,34	19,85
Glavarska proizvodnja	56.891,64	1,30	23.206,20	0,58	26.381,00	0,75	41.979,50	1,40	36.585,90	0,94
Organska proizvodnja	0	0	0	0	0	0	12.014,69	0,40	5.556,92	0,14
Kapitalna ulaganja	303.911,85	6,86	311.470,75	7,8	291.237,72	8,24	118.138,82	3,80	232.835,08	6,00
UKUPNO	4.377.814,38	100	4.011.029,08	100	3.537.931,64	100	3.067.744,64	100	3.879.440,85	100

Na osnovu pokazatelja prikazanih u tabeli br.11 dat je grafički prikaz ostvarenog prava na novčani podsticaj za animalnu i biljnu proizvodnju.

3. Ostvareno pravo na novčani podsticaj po općinama Kantona Sarajevo

U tabelama br. 12, br. 13 i br. 14 prezentirano je ostvareno pravo na novčani podsticaj za

poljoprivrednu proizvodnju po općinama Kantona Sarajevo s obzirom na kategoriju kandidata na novčani podsticaj, odnosno tabele za neregistrovane kandidate, registrovane kandidate-dopunska djelatnost i registrovane kandidate-osnovna djelatnost.

U tabelama nisu prezentirani podaci o ostvarenom pravu na novčani podsticaj po osnovu modela ostalih vrsta novčanih podsticaja iz razloga što su ta sredstva izdvojena za podsticanje i sufinansiranje rada udruženja i poljoprivrednika koji su okupljeni u udruženjima, a udruženja ne pripadaju niti jednoj od navedenih kategorija kandidata. Podatak o visini ostvarenog prava na novčani podsticaj za tu namjenu prikazan je u tabeli br. 4.

Tabela br. 12 Ostvareno pravo na novčani podsticaj po općinama Kantona Sarajevo u 2013. godini za neregistrovane kandidate

PROIZVODNJA	HADŽIĆI	ILIDŽA	TRNOVO	VOGOŠČA	ILIJAŠ	N.GRAD	NOVO SARAJEVO	S.GRAD	CENTAR	UKUPNO
ANIMALNA										
Farma mliječnih krava (40l-1300l); Farma mliječnih krava (preko 1300 l)	80.832,00	9.758,00	11.452,00	15.708,00	71.225,00	420,00	0,00	0,00	3.304,00	192.699,00
Farma mliječnih krava koja nije u sistemu otkupa mlijeka	33.390,00	19.740,00	32.340,00	41.300,00	56.548,00	20.790,00	0,00	5.040,00	5.460,00	214.608,00
Vlastiti uzgoj teladi namjenjen daljem tovu	0,00	0,00	0,00	1.540,00	840,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2.380,00
Vlastiti uzgoj priplodnjih junica za remont osnovnog stada mliječnih krava ili za proširenje osnovnog stada mliječnih krava	37.100,00	4.550,00	11.200,00	18.200,00	51.450,00	10.150,00	0,00	1.400,00	4.550,00	138.600,00
Farma za tovjunadi	3.360,00	4.760,00	0,00	20.720,00	67.480,00	4.200,00	0,00	0,00	5.880,00	106.400,00
Farma ovaca	205.520,00	41.888,00	80.668,00	43.260,00	160.636,00	35.476,00	0,00	10.486,00	23.052,00	600.986,00
Farma koza	1.512,00	952,00	0,00	1.820,00	2.408,00	896,00	1.904,00	0,00	0,00	9.492,00
Farma za tovsvinja	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Farma za tovpiladi	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Inkubcijska proizvodnja jednodnevnih pilica	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Farma koka nosilja	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Pčelinjak	27.211,80	21.806,40	5.621,00	21.837,20	22.734,60	47.482,60	10.672,00	6.945,40	11.488,40	175.799,40
Organizovani otkup svježeg mlijeka	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Proizvodnja sirove vune	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
UKUPNO ANIMALNA	388.925,80	103.454,40	141.281,00	164.385,20	433.321,60	119.414,60	12.576,00	23.871,40	53.734,40	1.440.964,40
BILJNA										
Zasijane površine merkantilnim žitaricama	4.720,80	7.308,00	1.260,00	336,00	44.576,00	1.008,00	0,00	0,00	0,00	59.208,80
Zasijane površine heljdom	10.493,00	0,00	1.785,00	4.900,00	54.075,00	0,00	0,00	0,00	2.450,00	73.703,00
Zasijane površine ljekovitim biljem	0,00	0,00	0,00	0,00	1.456,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.456,00
Zasijane površine merkantilnim krompirom	13.422,50	6.265,00	16.677,50	15.452,50	67.620,00	10.797,50	0,00	700,00	3.500,00	134.435,00
Zasijane površine povrtnim kulturama	3.570,00	280,00	1.162,00	14.070,00	33.950,00	2.450,00	0,00	0,00	0,00	55.482,00
Plastenička proizvodnja	0,00	210,00	0,00	0,00	1.645,00	700,00	0,00	0,00	476,00	3.031,00
Zasnivanje novih zasada krošnjastog voća	0,00	2.310,00	1.050,00	0,00	2.450,00	6.125,00	1.050,00	0,00	0,00	12.985,00
Održavanje zasada krošnjastog voća	819,00	630,00	1.218,00	2.940,00	5.397,00	1.785,00	0,00	0,00	525,00	13.314,00
Zasnivanje novih zasada jagodičastog voća	420,00	350,00	0,00	1.008,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.778,00
Realizacija proizvodnje krošnjastog voća	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Realizacija proizvodnje jagodičastog voća	5.784,75	0,00	0,00	0,00	0,00	1.038,63	0,00	0,00	0,00	6.823,38
UKUPNO BILJNA	39.230,05	17.353,00	23.152,50	38.706,50	211.169,00	23.904,13	1.050,00	700,00	6.951,00	362.216,18

Proizvodnja gljiva u zatvorenom prostoru	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Certificiranje organske proizvodnje u tekućoj godini	350,00	350,00	0,00	350,00	350,00	1.956,92	0,00	0,00	0,00	0,00	3.356,92
UKUPNO- PODSTICAJ PROIZVODNJI	428.505,85	121.157,40	164.433,50	203.441,70	644.840,60	145.275,65	13.626,00	24.571,40	60.685,40	1.806.537,50	
KAPITALNA ULAGANJA											
Štalski objekti za uzgoj goveda, ovaca, koza i peradi u okviru polj. Gazdinstva	15.586,41	0,00	0,00	34.490,12	15.267,40	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	65.343,93
Objekti za skladištenje, hlađenje i sušenje poljoprivrednih proizvoda u okviru poljoprivrednog azdinstva	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Štalski objekat za uzgoj peradi za upotrebnu površinu objekta	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Izgradnja ribnjaka	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rekonstrukcija štalskih objekata za uzgoj goveda, koza, ovaca i peradi u cilju uskladjivanja sa Pravilnikom o mjerama za unaštenje stocarske proizvodnje na području Kantona Sarajevo	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kupovina poljoprivrednog zemljišta isključivo za poljoprivrednu proizvodnju, a u cilju povećavanja polj. Proizvodnje	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Novog staklenika ili plastenika	0,00	0,00	0,00	0,00	1.750,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.750,00
Nove poljoprivredne mehanizacije i priključnih sredstava	14.459,54	8.901,48	1.488,72	6.082,91	8.977,67	1.403,50	0,00	0,00	2.454,20	0,00	43.768,02
Nove opreme u biljnoj i animalnoj proizvodnji	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Priplodnih junica za formiranje ili prošireće osnovnog stada mlijecnih krava	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
UKUPNO KAPITALNA	30.045,95	8.901,48	1.488,72	40.573,03	25.995,07	1.403,50	0,00	0,00	2.454,20	0,00	110.861,95
Realizacija pojedinačnih projekata iz oblasti poljoprivrede, a koje se ocijene značajnim za razvoj poljoprivredne proizvodnje na području Kantona	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Aktivnosti različitih organizacija, udruženja ili asocijacija, a koje su u funkciji razvoja polj. na području Kantona Sarajevo	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sufinansiranje učešća poljoprivrednika na sajmovima i drugim manifestacijama iz oblasti poljoprivrede koji se organizuju na području Kantona ili području Bosne i Hercegovine	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
SVEUKUPNO	458.551,80	130.058,88	165.922,22	244.014,73	670.835,67	146.679,15	13.626,00	24.571,40	63.139,60	0,00	1.917.399,45

Tabela br. 13. Ostvareno pravo na novčani podsticaj po općinama Kantona Sarajevo u 2013. godini za registrovane kandidate – osnovna djelatnost

PROIZVODNJA	HADŽIĆI	ILIDŽA	TRNOVO	VOGOŠČA	ILIJAŠ	N.GRAD	NOVO SARAJEVO	S.GRAD	CENTAR	UKUPNO
ANIMALNA										
Farma mlijecnih krava (400l-1300l); Farma mlijecnih krava (preko 1300l)	25.330,00	342.510,00	14.110,00	29.920,00	74.800,00	0,00	0,00	0,00	0,00	486.670,00
Farma mlijecnih krava koja nije u sistemu otkupa mlijeka	3.300,00	0,00	1.200,00	2.100,00	13.200,00	1.800,00	0,00	0,00	0,00	21.600,00
Vlastiti uzgoj teladi namjenjen daljem tovu	400,00	0,00	600,00	1.400,00	2.200,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4.600,00
Vlastiti uzgoj priplodnjih junica za remont osnovnog stada mlijecnih krava ili za proširenje osnovnog stada mlijecnih krava	3.000,00	32.500,00	0,00	6.000,00	7.000,00	0,00	0,00	0,00	500,00	49.000,00
Farma za tovjunadi	6.000,00	2.800,00	0,00	24.400,00	36.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	69.200,00
Farma ovaca	18.080,00	0,00	48.720,00	11.792,00	20.440,00	0,00	0,00	0,00	0,00	99.032,00
Farma koza	0,00	0,00	0,00	3.600,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3.600,00
Farma za tov svinja	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Farma za tov piladi	207.649,90	58.883,24	36.080,46	13.073,06	6.679,87	0,00	0,00	0,00	0,00	322.366,53
Inkubcijska proizvodnja jednodnevnih pilića	0,00	20.647,20	0,00	61.692,40	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	82.339,60
Farma koka nosilja	15.570,00	0,00	0,00	4.000,00	33.500,00	0,00	0,00	0,00	0,00	53.070,00
Pčelinjak	0,00	0,00	2.288,00	2.156,00	3.740,00	3.410,00	2.310,00	0,00	2.750,00	16.654,00
Organizovani otkup svježeg mlijeka	37.766,97	0,00	0,00	11.967,39	0,00	0,00	0,00	2.675,25	59.128,65	111.538,26
Proizvodnja sirove vune	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
UKUPNO ANIMALNA	317.096,87	457.340,44	102.998,46	172.100,85	197.559,87	5.210,00	2.310,00	2.675,25	62.378,65	1.319.670,39

UKUPNO BILJNA	29.845,00	32.143,16	31.450,00	42.580,00	264.306,00	3.920,00	0,00	0,00	0,00	404.244,16
Proizvodnja gljiva u zatvorenom prostoru	0,00	7.199,00	0,00	0,00	0,00	11.702,55	0,00	12.343,45	4.416,90	35.661,90
Certificiranje organske proizvodnje u tekućoj godini	0,00	800,00	0,00	0,00	600,00	400,00	0,00	0,00	0,00	1.800,00
UKUPNO-PODSTICAJ PROIZVODNJI	346.941,87	497.482,60	134.448,46	214.680,85	462.465,87	21.232,55	2.310,00	15.018,70	66.795,55	1.761.376,45
KAPITALNA ULAGANJA										
Štalski objekti za uzgoj goveda, ovaca, koza i peradi u okviru polj. gazdinstva	0,00	0,00	0,00	0,00	61.681,90	0,00	0,00	0,00	0,00	61.681,90
Objekti za skladištenje, hlađenje i sušenje poljoprivrednih proizvoda u okviru poljoprivrednog gazdinstva	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Izgradnja ribnjaka	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rekonstrukcija štalskih objekata ua uzgoj goveda, koza, ovaca i peradi u cilju usklađivanja sa Pravilnikom o mjerama za unapređenje stočarske proizvodnje na području Kantona Sarajevo	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kupovina poljoprivrednog zemljišta isključivo za poljoprivrednu proizvodnju, a u cilju povećavanja polj. proizvodnje	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Novog staklenika ili plastenika	0,00	0,00	0,00	0,00	1.368,90	0,00	0,00	0,00	0,00	1.368,90
Nove poljoprivredne mehanizacije i priključnih sredstava	18.221,61	0,00	15.629,11	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	33.850,72
Nove opreme u biljnoj i animalnoj proizvodnji	0,00	6.983,21	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	6.983,21
Priplodnih junica za formiranje ili proširenje osnovnog stada mliječnih krava	10.200,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	10.200,00
UKUPNO KAPITALNA	28.421,61	6.983,21	15.629,11	0,00	63.050,80	0,00	0,00	0,00	0,00	114.084,73
Realizacija pojedinačnih projekata iz oblasti poljoprivrede, a koje se ocijene značajnim za razvoj poljoprivredne proizvodnje na području Kantona	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Aktivnosti različitih organizacija, udruženja ili asocijacije, a koje su u funkciji razvoja polj. na području Kantona Sarajevo	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sufinansiranje učešća poljoprivrednika na sajmovima i drugim manifestacijama iz oblasti poljoprivrede koji se organizuju na području Kantona ili području Bosne i Hercegovine	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
SVEUKUPNO	375.363,48	504.465,81	150.077,57	214.680,85	525.516,67	21.232,55	2.310,00	15.018,70	66.795,55	1.875.461,18

Tabela br. 14. Ostvareno pravo na novčani podsticaj po općinama Kantona Sarajevo u 2013. godini za registrovane kandidate – dopunska djelatnost

PROIZVODNJA	HADŽIĆI	ILIDŽA	TRNOVO	VOGOŠČA	ILIJAŠ	N.GRAD	NOVO SARAJEVO	S.GRAD	CENTAR	UKUPNO
ANIMALNA										
Farma mliječnih krava (400l-1300l); Farma mliječnih krava (preko 1300 l)	0,00	0,00	816,00	272,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1.088,00
Farma mliječnih krava koja nije u sistemu otkupa mlijeka	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00					0,00
Vlastiti uzgoj teladi namjenjen daljem tovu	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vlastiti uzgoj priplodnjih junica za remont osnovnog stada mliječnih krava ili za proširenje osnovnog stada mliječnih krava	0,00	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Farma za tov junadi	0,00	0,00	0,00	3.200,00	11.520,00	0,00	0,00	0,00	0,00	14.720,00
Farma ovaca	0,00	0,00	11.776,00		10.880,00	0,00	0,00	0,00	0,00	22.656,00
Farma koza	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Farma za tov svinja	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Farma za tov piladi	19.859,02	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	19.859,02
Inkubcijska proizvodnja jednodnevnih pilića	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Farma koka nosilja	4.000,00	0,00	1.160,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5.160,00
Pčelinjak	0,00	3.044,80	0,00	4.488,00	0,00	2.640,00		0,00	0,00	10.172,80
Organizovani otkup svježeg mlijeka	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Proizvodnja sirove vune	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
UKUPNO ANIMALNA	23.859,02	3.044,80	13.752,00	7.960,00	22.400,00	2.640,00	0,00	0,00	0,00	73.655,82
BILINA										
Zasijane površine merkantilnim žitaricama	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Zasijane površine heljdom	0,00	0,00	0,00	0,00	3.712,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3.712,00
Zasijane površine ljekovitim biljem	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Zasijane površine merkantilnim krompirom	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Zasijane površine povrtnim kulturama	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Plastenička proizvodnja	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Zasnivanje novih zasada krošnjastog voća	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Održavanje zasada krošnjastog voća	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Zasnivanje novih zasada jagodičastog voća	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Realizacija proizvodnje krošnjastog voća	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Realizacija proizvodnje jagodičastog voća	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
UKUPNO BILINA	0,00	0,00	0,00	0,00	3.712,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3.712,00
Proizvodnja gljiva u zatvorenom prostoru	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	924,00	0,00	0,00	0,00	924,00
Certificiranje organske proizvodnje u tekućoj godini	400,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	400,00
UKUPNO-PODSTICAJ PROIZVODNJI	24.259,02	3.044,80	13.752,00	7.960,00	26.112,00	3.564,00	0,00	0,00	0,00	78.691,82
KAPITALNA ULAGANJA										
Štalski objekti za uzgoj goveda, ovaca, koza i peradi u okviru polj. Gazdinstva	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Objekti za skladištenje, hlađenje i sušenje poljoprivredni proizvoda u okviru poljoprivrednog gazdinstva	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Izgradnja ribnjaka	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rekonstrukcija štalskih objekata ua uzgoj goveda, koza, ovaca i peradi u cilju usklađivanja sa Pravilnikom o mjerama za unapređenje stočarske proizvodnje na području Kantona Sarajevo	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kupovina poljoprivrednog zemljišta isključivo za poljoprivrednu proizvodnju, a u cilju povećavanja polj. Proizvodnje	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Novog staklenika ili plastenika	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Nove poljoprivredne mehanizacije i priključnih sredstava	0,00	0,00	0,00	7.888,40	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	7.888,40
Nove opreme u biljnjoj i animalnoj proizvodnji	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Priplodnih junica za formiranje ili proširenje osnovnog stada mliječnih krava	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
UKUPNO KAPITALNA	0,00	0,00	0,00	7.888,40	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	7.888,40
Realizacija pojedinačnih projekata iz oblasti poljoprivrede, a koje se ocijene značajnim za razvoj poljoprivredne proizvodnje na području Kantona	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Aktivnosti različitih organizacija, udruženja ili asocijacija, a koje su u funkciji razvoja polj. na području Kantona Sarajevo	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sufinansiranje učešća poljoprivrednika na sajmovima i drugim manifestacijama iz oblasti poljoprivrede koji se organizuju na području Kantona ili području Bosne i Hercegovine	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
S V E U K U P N O:	24.259,02	3.044,80	13.752,00	15.848,40	26.112,00	3.564,00	0,00	0,00	0,00	86.580,22

4. Ostvareno pravo na novčani podsticaj po kategoriji kandidata

Već je naprijed navedeno da je u 2012. godini došlo do primjene novog Zakona o novčanim podsticajima na području Kantona Sarajevo kojim su kandidati na novčani podsticaj svrstani u tri kategorije: neregistrovani kandidati, registrovani kandidati-dopunska djelatnost i registrovani kandidati-osnovna djelatnost, na osnovu čega su utvrđeni različiti iznosi podsticaja po jedinici ostvarene poljoprivredne proizvodnje.

U tabeli br. 15 dat je pregled visine ostvarenog prava na novčani podsticaj u 2013. godini za sve tri kategorije kandidata sa područja Kantona Sarajevo.

Tabela br.15

Vid proizvodnje	Neregistrovani kandidati (KM)	Registrovani kandidati-dopunska djelatnost (KM)	Registrovani kandidati-osnovna djelatnost (KM)
Animalna proizvodnja (An)	1.440.964,40	73.655,82	1.319.670,39
Biljna proizvodnja (Bi)	362.216,18	3.712,00	404.244,16
Gljivarska proizvodnja (Glj)	0,00	924,00	35.661,90
Organska proizvodnja (Or)	3.356,92	400,00	1.800,00
Kapitalna ulaganja (Ka)	110.861,95	7.888,40	114.084,73
UKUPNO	1.917.399,45	86.580,22	1.875.461,18

Procentualni udio ostvarenih prava na novčani podsticaj po kategoriji kandidata je slijedeći:

- 49,43 % prava na novčani podsticaj su ostvarili neregistrovani kandidati,
- 2,22 % prava na novčani podsticaj su ostvarili kandidati koji su poljoprivrednu proizvodnju registrovali kao dopunsku djelatnost,
- 48,35 % prava na novčani podsticaj su ostvarili kandidati koji su poljoprivrednu proizvodnju registrovali kao osnovnu djelatnost.

U ostvarenju prava na novčani podsticaj u 2013. godini za 1,08 % prednjače neregistrovani kandidati, odnosno fizička lica koja svoju poljoprivrednu proizvodnju nisu registrovali kao osnovno ili dopunsko zanimanje pa samim tim ne plaćaju nikakve obaveze. Cilj dodjele podsticajnih sredstava po principu različitog novčanog iznosa s obzirom na kategoriju kandidata jeste upravo taj da se kandidati podstaknu na registraciju firmi čime doprinose boljem punjenju penzionih i drugih fondova, ali osiguravaju i svoju buduću egzistenciju putem sticanja prava na penziju.

III ANALIZA OBIMA POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE

Globalna ekomska kriza negativno se odrazila na poljoprivrednu proizvodnju kako u BiH tako i na području Kantona Sarajevo. Posljedice krize odrazile su se na obim proizvodnje tako da je u 2013. godini zabilježen pad obima gotovo svih vidova poljoprivredne proizvodnje, izuzev nekih proizvodnji iz oblasti stočarstva i izgradnje pratećih objekata. Pad obima poljoprivredne proizvodnje je znatno ublažen zahvaljujući novčanim podsticajima.

A/ MODEL PODSTICAJA PROIZVODNJI

ANIMALNA PROIZVODNJA

U strukturi poljoprivredne proizvodnje u ruralnom dijelu stočarstvo je zastupljeno sa 90 % kod poljoprivrednih gazdinstava na području Kantona Sarajevo. Ovo je naročito značajno i sa aspekta zapošljavanja stanovništva ruralnih područja, jer u toku cijele godine zapošljava raspoloživu radnu snagu.

Upoređivanjem brojnog stanja stoke u 2013. godini sa brojnim stanjem iz 2012. godine vidljivo je da se povećalo brojno stanje: mlijecnih krava, tovnih junadi, košnica pčela i peradi.

Prividno je smanjeno brojno stanje ovaca u 2013. godini u odnosu na 2012. godinu. Međutim, rok za podnošenje zahtjeva za ovaj vid proizvodnje je pomjeren u jesenji period, tj. u vrijeme kada poljoprivrednici prodaju ovce koje neće, zazimati na njihovim gazdinstvima. Tako da se na ovaj način podsticaj daje isključivo za farmu matičnog stada ovaca. Realno stanje obima ove proizvodnje moći će se sagledati tek u narednoj godini.

1. Farma za tov junadi i farma za tov piladi

Farme koje se bave proizvodnjom junećeg i pilećeg mesa su registrovane za obavljanje ove djelatnosti, te kao takve zapošljavaju znatan dio radne snage, a ujedno izmiruju i druge obaveze prema društvu. Njihova proizvodnja se obavlja u objektima namjenskog tipa koji ispunjavaju sve propisane zootehničke i zoohigijenske uslove držanja i uzgoja životinja.

Na području Kantona Sarajevo postoji nekoliko farmi za tov junadi i tov piladi koje, u današnjim uslovima otežane tržišne ekonomije, svojim pozitivnim poslovanjem ipak uspijevaju da se održe na domaćem tržištu. Ipak, ova održivost bi bila upitna da ove farme ne dobijaju podsticajna sredstva od strane Kantona, pogotovo ako se zna da poljoprivrednici neznatan dio sirovina za svoju proizvodnju obezbjeđuju na vlastitoj farmi. To znači da su oni prinuđeni kupovati hranu i druge sirovine bez dugoročno definisane nabavne cijene, a svoj konačni proizvod (utovljenu junad i pilad) su prinuđeni da prodaju nekada i po cijeni koja je niža od tržišne cijene, a sve iz tazloga održivosti na tržištu. Samim tim, njihovo pozitivno poslovanje bi bilo dovedeno u pitanje, što bi automatski dovelo do prestanka proizvodnje i gašenja farmi. Ovo bi direktno uticalo na egzistenciju uposlenika na farmi kao i njihovih porodica, a indirektno i na punjenje penzionih i drugih fondova. Imajući u vidu naprijed navedeno, sigurno je da će u narednom periodu biti teško proizvesti konkurentan proizvod kojim bi se održala obstojnost farmi bez adekvatnog novčanog podsticaja.

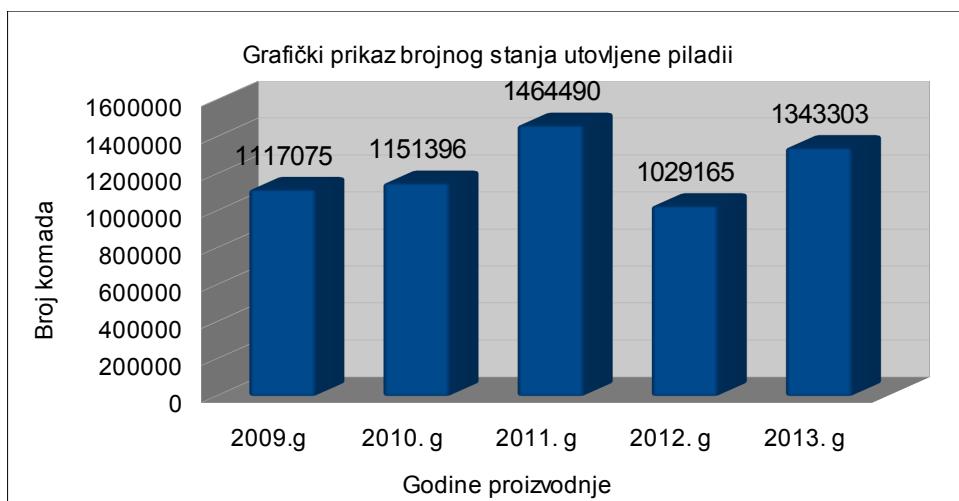
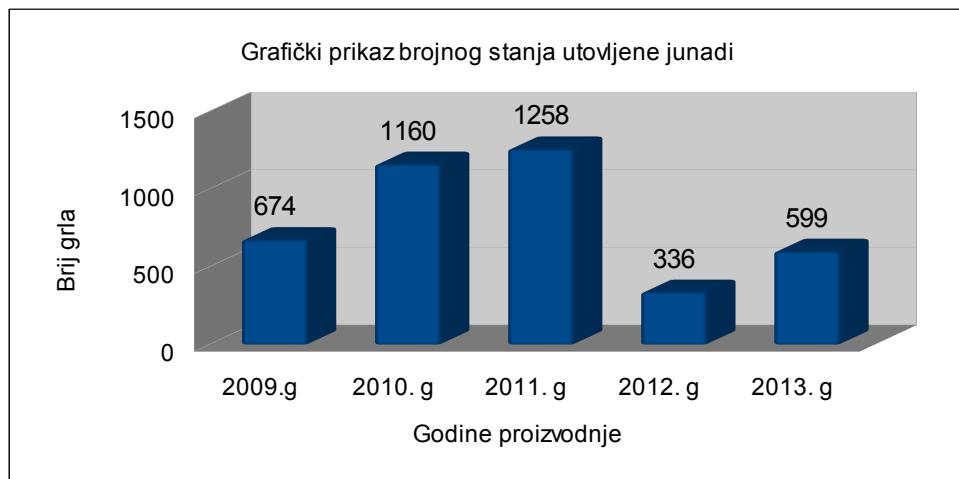
Kao što je već navedeno, ove proizvodnje se obavljaju u objektima koji moraju biti opremljeni za te vrste proizvodnji, odnosno moraju imati dovoljne površine za nesmetani smještaj životinja, moraju imati adekvatnu osvijetljenost, prozračnost i vlažnost, u toku tova životinje moraju biti pod stalnim veterinarsko-zdravstvenim nadzorom. Iz tog razloga je i u 2013. godini novčani podsticaj baziran na podsticanju farmi za tov junadi i piladi s ciljem osavremenjavanja i stvaranja što boljih uslova za uzgoj, a koji će rezultirati inteziviranjem proizvodnje.

U 2013. godini nastavljeno je sa podsticanjem uzgoja teladi namijenjenih daljem tovu što predstavlja dodatni podstrek poljoprivrednim proizvođačima da se nastave baviti proizvodnjom junećeg mesa u još većem obimu.

Iz tabela br. 9. i br.10. može se vidjeti da je brojno stanje utovljenih junadi na području Kantona Sarajevo sve do 2012. godine konstantno bilo u porastu. Upravo iz razloga naglog povećanja cijena ulaznog materijala za tov i drugog repromaterijala, kao i povećanja cijena kabaste i koncertrovane hrane. Već u 2013. godini, upravo zahvaljujući povećanim podsticajnim sredstvima, povećalo se i brojno stanje utovljenih junadi domaćeg porijekla, a samim tim i domaća proizvodnja junećeg mesa

je povećana.

Ako se uporede podaci o brojnom stanju utovljenih piladi u 2012. i 2013. godini, može se slobodno reći da je slična situacija i kod farmi za tov piladi. Nakon zabilježenog pada brojnog stanja utovljenih pilića u 2012. godini za skoro 30%, zahvaljujući povećanim podsticajnim sredstvima u 2013. godini došlo je do povećanja obima proizvodnje za 23% u odnosu na 2012. godinu, te se može konstatovati da su podsticajne mjere imale najvećeg efekta upravo na ovu proizvodnju. Za nadati je se da zabilježena povećana proizvodnja goveđeg i pilećeg mesa u 2013. godini nije prolaznog karaktera i da će u narednom periodu one i dalje rasti, tim prije što postojanje ovih vidova domaće poljoprivredne proizvodnje indirektno utiče na poboljšanje standarda i zdravlja stanovništva.

2. Farma mlječnih krava

Proizvodnja mlijeka, koja se obavlja na farmama sa većim ili manjim brojem mlječnih grla, je strateška grana poljoprivrede kako za Kanton Sarajevo tako i za Federaciju BiH, te zato program podsticajnih mjera farmi mlječnih krava treba da ima jedan kontinuitet i u narednom periodu.

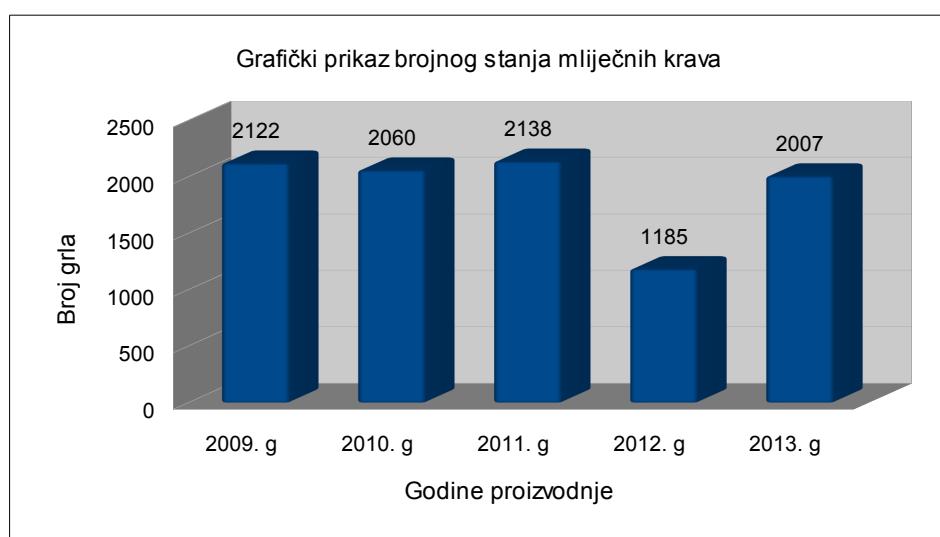
U 2013. godini podsticajnim mjerama u poljoprivredi na području Kantona Sarajevo su obuhvaćene **farme mlječnih krava** sa minimalno dva grla i to: **farme koje su u sistemu otkupa mlijeka** i **farme koje nisu u sistemu otkupa mlijeka**. Kada su u pitanju **farme mlječnih krava koje su u sistemu otkupa mlijaka** propisano je da se zahtjevi na novčani podsticaj podnose kvartalno i farmeri su vezani za isporuku mlijeka registrovanom otkupljivaču mlijeka u količinama koje su propisane Odlukom. Ovdje se naglašava da je različita visina novčanog podsticaja za ove farme u

zavisnosti od kvartalne proizvodnje mlijeka, te je tako novčani podsticaj po mliječnom grlu veći za 20% za farme koje ostvaruju kvartalnu proizvodnju mlijeka veću od 1300 litara u odnosu na farme koje ostvaruju kvartalnu proizvodnju mlijeka od 400 do 1300 litara. Ovakvim načinom podsticanja farmi mliječnih krava koje su u sistemu otkupa mlijeka željelo se postići da farmeri budu stimulisani da što više ulažu u mliječna grla kako bi postigli što veću proizvodnju mlijeka.

U toku 2012. godine došlo se do saznanja da veliki dio farmera posjeduje mliječna grla i bave se proizvodnjom mlijeka, ali proizvedeno mlijeko ne predaju registrovanom otkupljivaču. Takvi farmeri su bili izostavljeni iz sistema podsticaja, te se u 2013. godini to ispravilo podsticanjem **farmi mliječnih krava koje nisu u sistemu otkupa mlijeka**. Podsticajna sredstva za ove farme izdvajaju se na godišnjem nivou, a sve sa ciljem da se ove farme podpomognu prvenstveno u nabavci hrane i provođenju zdravstvenih i zoohigijenskih mjera na farmi kako ne bi došlo do smanjenja brojnog stanja mliječnih grla uopšte.

Uvođenjem u podsticaj farmi mliječnih krava koje nisu u sistemu otkupa mlijeka dobila se realnija slika o brojnom stanju mliječnih grla na području Kantona Sarajevo.

Na osnovu pokazatelja o obimu proizvodnje prikazanih u tabelama 6. i 7. urađen je grafički prikaz brojnog stanja mliječnih grla.

Iz navedenog grafikona vidi se da je u 2012. godini brojno stanje mliječnih krava bilo znatno smanjeno, a to je sve iz razloga što te godine u sistemu podsticaja nisu bile farme mliječnih krava koje nisu u sistemu otkupa mlijeka. Njihovim uvođenjem u sistem podsticaja u 2013. godini brojno stanje se promjenilo, tako da su izmijene Zakona u ovoj proizvodnji imale pozitivan efekat.

Iz podataka o obimu proizvodnje navedenih u tabeli br.6., može se vidjeti da je još uvijek veći broj mliječnih krava na farmama koje nisu u sistemu otkupa mlijeka. Zato je jedan od ciljeva podsticajnih mjera taj da se što više farmi uključi u sistem organizovanog otkupa mlijeka. Da bi ovaj cilj bio postignut potrebno je da budu ispunjeni drugi preuslovi, a prije svega da otkupljeno mlijeko bude redovno isplaćivano proizvođaču. Redovnom isplatom od strane otkupljivača farmeri bi bili stimulisani da se masovnije uključuju u organizovani otkup mlijeka što bi dovelo do ekonomске održivosti farmi i njihovog proširenja.

U suprotnom, farmeri bivaju destimulisani jer za proizvedeno i predato mlijeko otkupljivaču ne ostvaruju redovno novčanu naknadu, istovremeno se troškovi na farmi gomilaju i ekonomska održivost farme slabi. Ako se ovome doda i prilično niska otkupna cijena svježeg mlijeka nije neshvatljivo da, pored podsticajnih mjera, dolazi do gašenja farmi, odnosno do smanjenja broja mliječnih grla i proizvodnje mlijeka.

Zato se kroz sistem podsticajnih mjera u 2013. godini podstiče i organizovan otkup mlijeka gdje podsticajna sredstva ostvaruju samo oni otkupljavači mlijeka koji vrše redovne isplate novčanih naknada za proizvedeno mlijeko svojim kooperantima. Podsticanjem organizovanog otkupa mlijeka otkupljavač je stimulisan da vrši otkup mlijeka i od farmi sa manjim brojem grla koje su locirane u udaljenim ruralnim područjima Kantona.

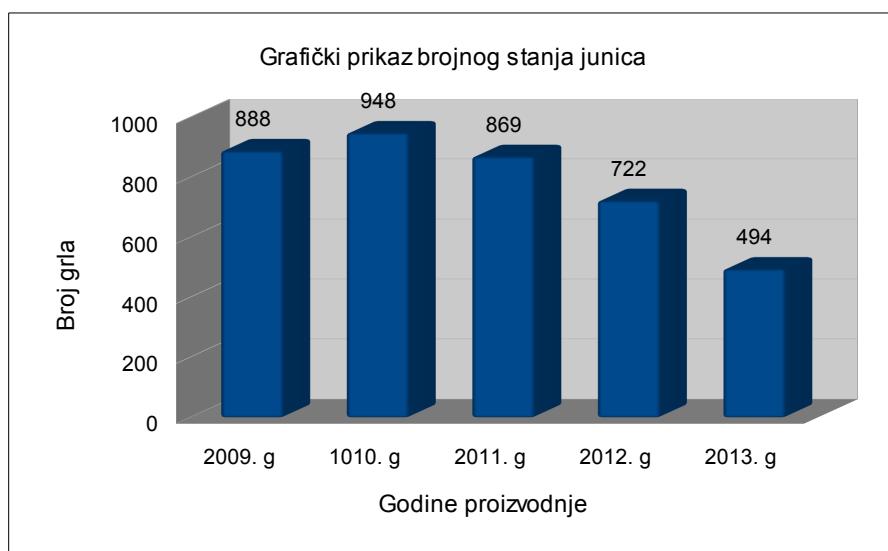
Zato se smatra da samo sinhronizovan poslovni odnos između prerađivača, otkupljavača i proizvođača svježeg mlijeka u narednom periodu može dovesti do pozitivnog efekta u smislu osavremenjavanja i proširenja farmi mliječnih krava, a samim tim i do povećanja proizvodnje mlijeka, što i jeste osnovni cilj podsticajnih mjera u ovoj oblasti poljoprivredne proizvodnje.

Na području Kantona Sarajevo otkup mlijeka iz ruralnih krajeva u 2013. godini su vršili registrovani otkupljavači svježeg kravlje mlijeka: ZZ "Tarčin", PZ "Agrar", "Milkos" DD, "Agromilk" d.o.o., "Pucan" d.o.o.

3. Vlastiti uzgoj priplodnih junica

I u 2013. godini nastavljeno je sa podsticanjem vlastitog uzgoja priplodnih junica za remont ili proširenje osnovnog stada mliječnih krava na farmi, a sve u cilju održanja i povećanja brojnog stanja zdravih mliječnih krava sa kontrolisanim genetskim potencijalom na mliječnost.

Međutim, na osnovu podataka o broju uzgojenih priplodnih junica može se vidjeti da je u 2013. godini došlo do pada uzgoja junica od vlastitog stada mliječnih krava i ima tendenciju stalnog opadanja.

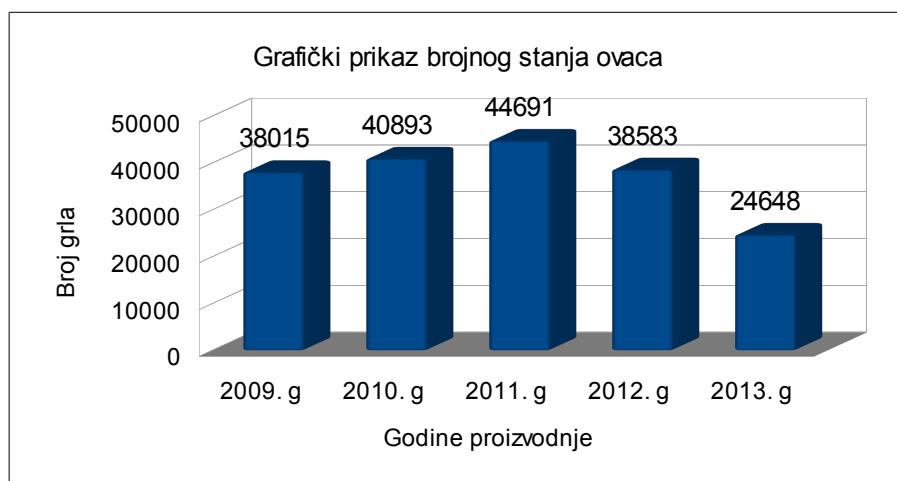
Već je ranije naglašeno da je osnovni cilj uzgoja junica održanje i povećanje brojnog stanja mliječnih krava radi povećanja proizvodnje mlijeka. Samim tim, uzgoj junica je u uskoj vezi sa proizvodnjom mlijeka tako da se svi problemi koji prate ovu proizvodnju, a pogotovo problem naplate za predato mlijeko otkupljavaču, negativno reflektuju na uzgoj junica. U takvim otežanim uslovima privređivanja poljoprivredni proizvodači ne vide svrhu njihovog uzgoja. Ako se problemu naplate mlijeka doda i povećanje cijena hrane i repro materijala u relativno dugom periodu uzgoja u kojem proizvodač ne ostvaruje nikakvu dobit, onda je razumljivo zašto se poljoprivredni proizvodači teško odlučuju na uzgoj junica.

Da bi se ova tendencija pada uzgoja priplodnih junica od vlastitih krava sa farme zaustavila, neophodno je i u narednom periodu izdvajati značajna novčana sredstva u cilju podsticanja njihovog uzgoja.

4. Farma ovaca

Stimulisanje ovčarstva putem podsticanja farmi ovaca kao jedne cjeline dalo je pozitivne efekte u smislu povećanja svijesti poljoprivrednih proizvodača o značaju posjedovanja adekvatnih objekata za smještaj ovaca, tako da su se poljoprivredni proizvođači više orijentisali na izgradnju novih i adaptiranje postojećih farmi radi njihovog približavanja evropskim standardima. Time se, uz pojačanu veterinarsko-zdravstvenu zaštitu grla, stvaraju uslovi za postepeni prelazak sa ekstenzivnog i polointenzivnog načina držanja ovaca na intenzivni način držanja, a sve u cilju povećanja proizvodnje ovčjih proizvoda.

Posjedovanje adekvatnih štalskih objekata za smještaj i uzgoj ovaca je glavni preduslov za ostvarenje prava na novčani podsticaj, odnosno svaki poljoprivredni proizvođač mora posjedovati jedan metar kvadratni korisnog prostora po grlu. Korisna površina prostora po grlu i kvalitet samog objekta su limitirajući faktori za ostvarenje prava na novčani podsticaj. Uvođenjem ovih standarda za objekte kao preduslova za dodjelu podsticajnih sredstava u ovčarstvu, koji su uostalom standardi EU i zemalja u okruženju, kao i pomjeranje roka za podnošenje zahtjeva na novčani podsticaj za ovu proizvodnju u jesenji period kada na farmi ostaje samo osnovno stado, dovelo je do toga da je prikazano brojno stanje ovaca, koje je dobiveno na osnovu utrošenih novčanih sredstava za podsticanje ove proizvodnje, manje u odnosu na predhodne godine. S obzirom da je 2013. godina bila prva godina u kojoj je primjenjen princip podnošenja zahtjeva na novčani podsticaj u jesenjem periodu, realno stanje broja ovaca koje se nalaze na farmi može se sagledati tek u narednom periodu.

BILJNA PROIZVODNJA

Od općina Kantona Sarajevo, gledajući zemljiše resurse, najbolje predispozicije za razvoj biljne proizvodnje imaju općine Ilijaš, Hadžići, Ilidža i Trnovo.

Međutim, biljna proizvodnja na ovim općinama je i dalje nedovoljno zastupljena iz razloga što su zemljišne parcele koje posjeduju farmeri prilično rascjepkane. Površine parcela kreću se od 0,2 do 0,5 ha, a vrlo rijetke su parcele koje imaju površinu veću od jednog hektara, što otežava primjenu mehanizacije u cilju rentabilnije proizvodnje te postizanja većeg ekonomskog efekta.

Oko 90% animalne proizvodnje direktno se oslanja na biljnu proizvodnju kroz korištenje stočnih krmiva (kukuruzna silaža, stočna repa, travno-djetelinska smjesa, stočna žita) što je dodatni argument za nastavak provođenja podsticajnih mjera u oblasti biljne proizvodnje.

Ratarska proizvodnja

Ako se analiziraju podaci o obimu zasijanih zemljišnih površina prikazanih u tabeli br. 6, a koji su dobiveni na osnovu ostvarenog prava na novčani podsticaj, može se reći da je u 2013. godini u prosjeku za 38 % manje zasijanog zemljišta pod žitaricama u odnosu na 2012. godinu.

U 2013. godini je za 46 % više zasijanog zemljišta pod ljekovitim biljem u odnosu na 2012. godinu, ali s obzirom da se radi o manjoj površini (oko 5 ha) ovo povećanje nije bitno uticalo na cijelokupnu sliku o stanju zasijanih površina.

Glavni razlog smanjene sjetve ratarskih kultura u 2013. godini, iako je podsticaj po jedinici površine bio prilično dobar, ogleda se u nepostojanju sistemskog rješenja otkupa i plasmana proizvedenih žitarica. Ako se ovome dodaju i prilično velika ulaganja u proizvodnju (kupovina deklarisanog sjemena, mineralnog đubriva, troškovi osnovne i dopunske obrade zemljišta, nabavka repro-materijala i dr.), onda je sasvim razumljivo zašto se farmeri odlučuju na smanjenje ove proizvodnje.

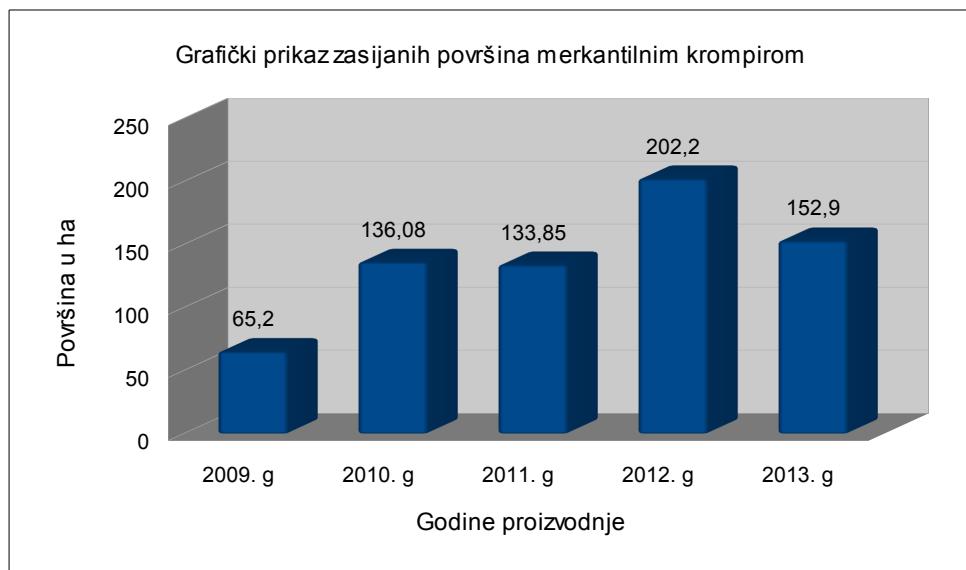
Samo uspostavom sigurnog otkupa i naplate proizvedenih ratarskih kultura uz redovna podsticajna sredstava moguće je zaustaviti trend pada ratarske proizvodnje i povećati obim zasijanosti raspoloživih zamljišnih parcela.

Povrtlarska proizvodnja

U povrtlarskoj proizvodnji na području Kantona Sarajevo dominira proizvodnja merkantilnog krompira. Međutim, u 2013. godini konstatovan je smanjen obim zasijanih zemljišnih površina ovom povrtnom kulturom za 24 % u odnosu na predhodnu godinu, iako se iznos podsticaja po jedinici površine nije mijenjao.

Razlozi za ovo smanjenje zasijanosti zamljišta merkantilnim krompirom, a samim tim i proizvodnje su isti kao i kod ratarstva.

Obzirom da je merkantilni krompir jedna od osnovnih namirница u ishrani za čiju proizvodnju Kanton Sarajevo raspolaže povoljnim klimatskim uslovima i zamljišnim resursima, podsticanje ove proizvodnje i u budućnosti treba nastaviti uz obavezan otkup tržišnih viškova i stabilnu otkupnu cijenu.

Što se tiče plasteničke proizvodnje povrća može se konstatovati da je u 2013. godini za 24 % veća zastupljenost povrtnih kultura u plastenicima (paradajz, paprika, krastavac) u odnosu na predhodnu

godinu. Podsticanje plasteničke proizvodnje povrća je dalo pozitivan efekat, iako je ovo tek druga godina izdvajanja podsticajnih sredstava za ovu proizvodnju, te u tom smjeru treba nastaviti i u narednom periodu, tim prije što bavljenje plasteničkom proizvodnjom povrća i u postojećim uslovima privređivanja osigurava siguran i stalan izvor prihoda za poljoprivredno gazdinstvo.

Voćarska proizvodnja

U strukruri poljoprivrednog zemljišta voćnjaci zauzimaju 7,5 % od ukupnih poljoprivrednih površina i uglavnom su to voćnjaci kruške, jabuke i šljive.

Većinu voćarske proizvodnje u Kantonu Sarajevo karakterišu niski prinosi, klasični uzgojni oblici sa dominacijom krošnjastih vrsta voća, ekstenzivnom proizvodnjom sa starim zasadima sa razmakom sadnje 5 X 5 metara, uglavnom u okviru okućnica, prevaziđen sortiment, nizak nivo agro i pomotehnike, nedostatak mehanizacije.

Međutim, ohrabruje činjenica da je od 2004. godine došlo do povećanja broja proizvođača koji su orijentisani na intenzivan vid proizvodnje sa novijim uzgojnim oblicima i savremenim sortimentom.

Ako se uporede pokazatelji o površinama na kojima su zasnovani novi zasadi krošnjastog voća može se vidjeti da je sve do 2012. godine zabilježan rast. Tako je u 2009. godini pod novim zasadom bilo 5,84 ha, 2010. g. 5,21 ha, 2011. godine 7,06 ha i 2012. godine nove zasađene površine su bile 9,7 ha.

U 2013. godini dolazi do osjetnog pada zasnivanja novih zasada krošnjastog voća, odnosno zasnovano je svega 3,71 ha novih zasada i svi su u posjedu fizičkih lica.

Isti je slučaj i kod zasnivanja novih zasada jagodičastog voća, mada uzgojni uslovi i raspoloživost zemljišnih resursa Kantona Sarajevo pružaju povoljne uslove za razvoj određenih vidova proizvodnje jagodičastog voća prvenstveno jagode, maline, kupine kao i nekih vrsta borovnice.

Niz je negativnih faktora koji opterećuju voćarsku proizvodnju zbog kojih se poljoprivrednici slabo opredjeljuju za podizanje voćnjaka, a ovdje ćemo nabrojati samo neke: velika ulaganja u pokretanje proizvodnje, relativno dug vremenski period od zasnivanja voćnjaka do početka proizvodnje, nedostatak rasladnih i prerađivačkih kapaciteta, neorganizovan otkup, nelojalna konkurenca.

Proizvodnja jagodičastog voća uglavnom je zastupljena kao dopunska poljoprivredna djelatnost na imanjima poljoprivrednih gazdinstava sa ograničenim resursima poljoprivrednog zemljišta. Ove proizvodnje na relativno malom prostoru mogu dati značajne prihode poljoprivrednom gazdinstvu jer postoji značajno tržište za njihov plasman. Zato je potrebno uspostaviti rashladno-distributivne centre za voće koji bi omogućili pripremu, doradu, pakovanje i čuvanje voća do plasmana na tržište. Jedino je kompanija „Klas“ izgradila takav centar, pokrenula projekat proizvodnje maline i obezbijedila tržište tako da je od jagodičastog voća proizvodnja maline najzastupljenija kod poljoprivrednih gazdinstava na području našeg Kantona.

U 2013. godini ostvarena je proizvodnja jagodičastog voća od 51 114 kg što je u odnosu na predhodnu godinu dvadeset četiri puta više. Sve proizvedene količine otkupila je kompanija „Klas“.

Ovdje se mora napomenuti da je proizvodnja jagodičastog voća ostvarena sa zasada koji su zasnovani u predhodnom periodu, te su u 2013. godini u punom rodu.

Gledajući u globalu cjelokupnu ratarsku proizvodnju, može se reći da se samo obezbjeđenjem sigurnog plasmana sa definisanjem cijene i nastavkom podsticanja ratarske proizvodnje može postići veća proizvodnja u ovoj oblasti, a poljoprivrednici bi imali jasniju sliku o izvjesnosti i ekonomskoj opravdanosti pokretanja proizvodnje.

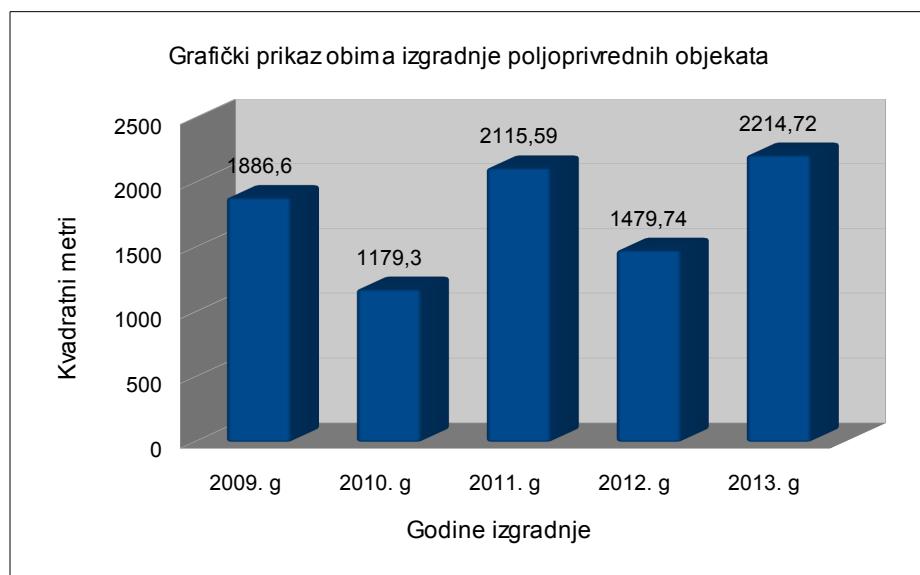
B/ MODEL KAPITALNIH ULAGANJA

Poljoprivredni objekti i poljoprivredna mehanizacija su osnovni preduslovi konvencionalne poljoprivredne proizvodnje i dobrih priloga po jedinici površine. Zato je osnovni cilj uvođenja prava na novčani podsticaj za kapitalna ulaganja putem Zakona o novčanim podsticajima taj da se postigne veća motivisanost poljoprivrednih proizvođača za ulaganja u osavremenjavanje vlastitih gazdinstava, tim prije što se radi o ulaganjima koja ostaju u okviru poljoprivrednog gazdinstva i koja podstiču poljoprivrednog proizvođača za nastavak poljoprivredne proizvodnje.

Ohrabruje činjenica da je u 2013. godini izgrađeno 2 214, 72 m² novih poljoprivrednih objekata, što je za 734,98 m² više u odnosu na 2012. godinu. Uglavnom se radi o izgradnji novih štalskih objekata za uzgoj krupne i sitne stoke koji ispunjavaju standarde vezane za površinu i kvalitet objekata, čime farmeri nastoje da ispunite uslove za dodjelu podsticajnih sredstava u stočarskoj proizvodnji.

Do povećanja izgradnje štalskih objekata u 2013. godini došlo je prvenstveno iz razloga što je ponovo uveden način podsticanja po m² novoizgrađenog poljoprivrednog objekta.

Zato podsticanje izgradnje poljoprivrednih objekata u okviru gazdinstva treba nastaviti i u narednom periodu u istom ili povećanom obimu, jer je postojanje adekvatnih poljoprivrednih objekata preduslov dobre poljoprivredne proizvodnje.

IV ANALIZA OSTVARENIH PRAVA NA FEDERALNU NOVČANU PODRŠKU

Odjeljenje za poljoprivredne stručne poslove Kantona Sarajevo obrađuje i zahteve za Federalnu novčanu podršku za područje Kantona Sarajevo. Federalne novčane podrške implementiraju se po osnovu Zakona o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju („Službene novine Federacije BiH“, broj 42/10) i podzakonskih akata (Programa i Pravilnika) kojima se definišu kriteriji za ostvarivanje podsticaja i novčani iznosi po jedinici proizvodnje.

Program utroška sredstava namijenjenih za poticaj u poljoprivredi sa kriterijima raspodjele za 2013. godinu objavljen je 19.04.2013. godine („Službene novine Federacije BiH“, broj 31/13), a Pravilnik o načinu i uslovima ostvarenja novčane podrške po modelu poticaja proizvodnji objavljen je 19.07.2013. godine („Službene novine Federacije BiH“, broj 56/13).

Prema odredbama Programa i Pravilnika, podsticajna sredstva koja se izdvajaju za pojedine vidove poljoprivredne proizvodnje vezana su za konvencionalnu proizvodnju. To praktično znači da

poljoprivredni proizvođač mora svoju proizvodnju zasnivati na primjeni savremenih tehničko-tehnoloških procesa rada intenzivnim utrošcima reprodukcionih materijala ukoliko želi dobiti proizvod koji će svojom cijenom biti konkurentan i kao takav se **može** plasirati na tržište. Kada poljoprivredni proizvođači proizvedu takav proizvod koji mogu plasirati na tržište dalje su uslovjeni da taj proizvod mogu prodati samo registrovanom otkupljivaču ili registrovanoj klaonici koji su u sistemu PDV. Tek kada računom o prodaji poljoprivrednog proizvoda dokažu da su prodali svoj proizvod, poljoprivrednici podnose zahtjev za isplatu novčane porške.

Prije nego što podnese zahtjev za isplatu novčane podrške za svoju proizvodnju, poljoprivredni proizvođač podnosi prijavu početka proizvodnje i prijavu završetka proizvodnje, a po navedenim prijavama službenici Odjeljenja su dužni u određenom roku izvršiti obilazak kandidata i zapisnički konstatovati njegovu proizvodnju na licu mjesta.

I pored provedene procedure, tj. proizvodnje proizvoda, zapisničke konstatacije i njegovog plasmana na tržište uz adekvatan dokaz o plasmanu, poljoprivredni proizvođač može ostati bez federalne novčane podrške iz razloga neblagovremenog tačnog ažuriranja podataka o korištenju zemljišnih parcela i raspoloživog stočnog fonda u okviru gazdinstva, a koji se unose u Registar poljoprivrednih gazdinstava i Registar klijenata do 31.03. tekuće godine i koji se vode u Općini.

I pored čestih upozorenja i savjetovanja od strane službenika Odjeljenja, poljoprivredni proizvođači često zaboravljaju na ovu obavezu upisa tačnih podataka u RPG i RK, te ostaju bez federalne novčane podrške.

Kada se radi o proizvodnji svježeg kravljeg mlijeka, Pravilnikom je propisano da za individualne poljoprivredne proizvođače mlijeka zahtjev na novčanu podršku podnosi registrovani otkupljivač mlijeka i to za one individualne poljoprivredne proizvođače koji ostvare proizvodnju mlijeka minimalno 500 litara za jedan mjesec. Međutim, svaki individualni proizvođač pojedinačno mora do 15.01. tekuće godine da podnese prijavu početka proizvodnje sa listom korištenja iz RPG i RK u kojoj moraju biti upisana sva mlječna grla. Službenik Odjeljenja mora u roku od 60 dana od dana podnošenja prijave početka proizvodnje izvršiti obilazak mjesta proizvodnje klijenta i sačiniti Zapisnik o brojnom stanju mlječnih grla sa navedenim ušnim markicama. Iz tog razloga situacija je takva da službenici Odjeljenja u toku jedne godine izvrše obilazak c.c.a. 180 individualnih proizvođača mlijeka, koliko Odjeljenje zaprili prijava početka proizvodnje mlijeka), a zahtjev za isplatu podrške za proizvedeno mlijeko se upućuje Federalnom ministarstvu u toku godine c.c.a. 60 puta (5 otkupljivača X 12 mjeseci).

Zbog svih gore navedenih faktora koji utiču na mogućnost ostvarenja prava na Federalnu novčanu podršku, u 2013. godini je mali broj poljoprivrednih proizvođača sa područja Kantona Sarajevo ostvario to pravo. Zato je ukupan iznos ostvarenog prava na federalnu novčanu za ove poljoprivredne proizvođače manji za cca. 500.000,00 KM u odnosu na 2012. godinu.

U tabeli br.16 navedeni su iznosi ostvarenog prava na Federalnu novčanu podršku po proizvodnjama u 2013. godini koji su ostvarili poljoprivredni proizvođači nastanjeni na području Kantona Sarajevo.

Tabela br.16

Redni br.	POLJOPRIVREDNA PROIZVODNJA	IZNOS PODRŠKE U KM
1.	Proizvodnja hljebnih žitarica (pšenica i raž)	9.978,00
2.	Proizvodnja silažnog kukuruza	111.132,00
3.	Proizvodnja heljde	75.496,00
4.	Proizvodnja ljekovitog i aromatičnog bilja (kamilica, menta, lavanda, ružmarin, smilje i lovor)	4.240,00

5.	Proizvodnja gljiva (šampinjini i bukovača)	35.948,81
6.	Proizvodnja svježeg kravlje mlijeka(za 10 mjeseci)	711.917,94
7.	Proizvodnja goveđeg mesa-tov junadi	194.850,00
8.	Uzgoj rasplodnih junica	106.650,00
9.	Uzgoj rasplodne stoke (ovce i koze)	289.680,00
10.	Košnice pčela, uzgoj pčelinjih zajednica	2.050,00
UKUPNO		1.541.942,75

ZAKLJUČAK

Značaj poljoprivredne proizvodnje u ukupnom razvoju Kantona je izuzetno važan jer apsorbuje veći broj nezaposlenog stanovništva, a pogotovo ako se radi o poljoprivrednoj proizvodnji sa jasnom tržišnom orijentacijom.

Posmatrajući sveobuhvatno stanje poljoprivredne proizvodnje na području Kantona u proteklih 10-tak godina, može se reći da je primjena Zakona o novčanim podsticajima dala snažan podstrek poljoprivrednoj proizvodnji na području Kantona Sarajevo koji se ogleda u sljedećem: povećana je vlastita proizvodnja hrane, raspoloživi poljoprivredni resursi se iskorištavaju u većem obimu, obezbijeđen je jedan dio sirovine za prerađivačku industriju, povećana je zaposlenost stanovništva, povećana je tržišna orijentisanost poljoprivredne proizvodnje i učešće sektora poljoprivrede u ukupnom nacionalnom dohodku.

Kroz ovaj period došlo je do stvaranja poljoprivrednih proizvođača sa relativno obimnjom poljoprivrednom proizvodnjom, dok je sve manje onih koji se poljoprivrednom proizvodnjom bave kao sporednom djelatnošću. Primjenom novog Zakona o novčanim podsticajima u poljoprivredi na području Kantona Sarajevo želi se postići to da se formirani poljoprivredni proizvođači koji imaju obimniju poljoprivrednu proizvodnju koja je tržišno orijentisana, zadrže na postojećem nivou proizvodnje sa tendencijom njenog porasta putem podsticanja farmi kao jedne proizvodne cjeline sa zaokruženim sistemom proizvodnje i plasmana proizvoda.

Iz naprijed izložene analize ostvarenog obima poljoprivredne proizvodnje jasno je uočljivo da je došlo do povećanja obima proizvodnje u sferi proizvodnje mesa i proizvodnje mlijeka preko povećanja brojnog stanja mliječnih krava, odnosno došlo je do povećanja proizvodnje u onim oblastima poljoprivrede koje su od strateškog značaja za Kanton Sarajevo. Ako se tome doda i zabilježeno povećanje izgradnje novih štalskih objekata, onda je sasvim razumljivo insistiranje na nastavku provođenja novčanog podsticanja domaće poljoprivredne proizvodnje u narednom periodu, kako navedenih proizvodnji tako i svih ostalih.

U periodu priprema za proces integracije u EU i pristup svjetskoj trgovinskoj organizaciji moraju se i u poljoprivredi harmonizirati politika i legislative sa evropskim standardima i procedurama. Upravo se novim Zakonom o novčanim podsticajima u poljoprivredi na području Kantona Sarajevo i podzakonskim aktima donesenim na osnovu Zakona utire put lakšem ispunjenju evropskih standarda u poljoprivrednoj proizvodnji u momentu kada naša zemlja postane članica EU, a što se posebno odnosi na standarde koji su vezani za štalske objekte na poljoprivrednom gazdinstvu.

Samim tim, poljoprivredni proizvođač je prinuđen da više ulaže u osavremenjavanje svog poljoprivrednog gazdinstva i farme radi usklađivanja sa međunarodnim standardima proizvodnje i poboljšanja zootehniških i zoohigijenskih uslova držanja stoke na području Kantona Sarajevo, kao i radi bolje primjene agrotehničkih mjera u biljnoj proizvodnji.

Međutim, poljoprivreda i njene aktivnosti same po sebi nisu dovoljne da osiguraju razvoj sela i

omoguće vraćanje populacije ili njeno zadržavanje u takvom okruženju. Zato je potrebno uporedo obezbijediti razvoj infrastrukture, poljoprivrede i nepoljoprivrednih aktivnosti.

S L U Ž B E N E N O V I N E
KANTONA SARAJEVO

Broj 1 – Strana 4

Ponedjeljak, 9. januara 2012.

- (4) Kandidat u toku jedne kalendarske godine ima pravo podnijeti zahtjev za ostvarenje novčanog podsticaja za kupovinu jedne vrste mehanizovanog sredstva priključaka i opreme.
- (5) Kandidat ima pravo podnijeti novi zahtjev za ostvarenje prava na novčani podsticaj za nabavku mehanizacije nakon isteka roka od pet godina od dana ranije ostvarenog novčanog podsticaja, a opreme nakon pet godina od dana ranije ostvarenog prava na isti novčani podsticaj.

Član 28.

(Donacija)

Kandidat koji je mehanizaciju ili opremu dobio po osnovu donacije nema pravo na ostvarenje novčanog podsticaja za nabavku te mehanizacije i opreme iz člana 14. stav (2) tački b), c), d) i e) ovog zakona.

Član 29.

(Zapisnik)

- (1) Za svaki blagovremen i potpun zahtjev službenici Ministarstva, Odjeljenja za poljoprivredne stručne poslove (u daljem tekstu: Odjeljenje) dužni su na licu mjestu utvrditi i zapisnički konstatovati činjenično stanje (obim proizvodnje, provedene agro-tehničke mјere, stanje usjeva sa očekivanim prinosima, zasnovanu i realizovanu proizvodnju, vrijeme započinjanja gradnje objekta sa stepenom izgradenosti grubih gradevinskih radova i sl.).
- (2) Izuzetno od stava (1) ovog člana službenici Odjeljenja mogu izaći na teren ako nije dostavljena potpuna dokumentacija uz zahtjev i na licu mesta kandidata obavijestiti koju je dokumentaciju dužan dostaviti i u kom roku, te zapisnički konstatovati utvrđeno činjenično stanje i obavezu dostavljanja dokumentacije.

Član 30.

(Provjera)

Službenici Odjeljenja mogu za svaki podnešen zahtjev za ostvarenje prava za novčani podsticaj i nakon zapisnički konstatovanog činjeničnog stanja izaći na licu mesta i izvršiti provjeru, te zapisnički konstatovati zatećeno činjenično stanje.

Član 31.

(Postupak donošenja rješenja)

- (1) Nakon provedenog postupka utvrđivanja ispunjavanja opštih i posebnih uslova i zapisnički konstatovanog činjeničnog stanja na licu mesta Ministarstvo putem Odjeljenja donosi rješenje o ostvarenju prava na novčani podsticaj za kandidata koji ispuni uslove propisane ovim zakonom i provedbenim propisima donesenim na osnovu ovog zakona.
- (2) Za kandidata koji ne ispuni opšte i posebne uslove propisane ovim zakonom i provedbenim propisima donesenim na osnovu ovog zakona Ministarstvo će putem Odjeljenja donijeti rješenje kojim se zahtjev za ostvarenje prava na novčani podsticaj odbija kao neosnovan.
- (3) Ministarstvo će putem Odjeljenja donijeti rješenje o odbacivanju zahtjeva za ostvarenje prava na novčani podsticaj za kandidata čiji zahtjev bude neblagovremen i nepotpun.

Član 32.

(Žalba)

Rješenje iz člana 31. ovog zakona konačno je u upravnom postupku i protiv njega nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor tužbom kod Kantonalnog suda u Sarajevu.

Član 33.

(Nalog za isplatu)

Za kandidata za kojeg se utvrdi da ispunjava opšte i posebne uslove za ostvarenje prava na novčani podsticaj Ministarstvo će rješenje iz člana 31. stav (1) ovog zakona sa nalogom za isplatu

novočanih sredstava dostaviti Ministarstvu finansija Kantona Sarajevo.

VIII. IZVJEŠTAVANJE I ČUVANJE DOKUMENTACIJE

Član 34.
(Izvještavanje)

- (1) Ministarstvo je obavezno Vladi dostaviti izvještaj o realizaciji novočanih podsticaja u prethodnoj godini najkasnije do 30. aprila tekuće godine.
- (2) Vlada je obavezna da najkasnije do 30. juna tekuće godine dostavi Skupštini Kantona Sarajevo informaciju o realizaciji novočanih sredstava za novočane podsticaje za prethodnu godinu.

Član 35.
(Čuvanje dokumentacije)

- (1) Odjeljenje je dužno čuvati pet godina, od dana pravosnažnosti rješenja, sve predmete sa kompletom dokumentacijom.
- (2) Kandidat je dužan čuvati dokumentaciju na osnovu koje je ostvario pravo na novočani podsticaj pet godina, računajući od dana uplate novočanih sredstava na račun kandidata.

IX. NADZOR NAD PROVOĐENJEM OVOG ZAKONA

Član 36.
(Nadzor)

Nadzor nad provođenjem ovog zakona vrši Ministarstvo u okviru svoje nadležnosti.

Član 37.
(Inspekcijski nadzor)

Inspekcijski nadzor nad provođenjem ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona vrši kantonalni poljoprivredni inspektor (u daljem tekstu: poljoprivredni inspektor).

Član 38.
(Predmet inspekcijskog nadzora)

- (1) Ukoliko poljoprivredni inspektor u toku vršenja inspekcijskog nadzora, utvrdi da su povrijedene odredbe ovog zakona ili provedbenih propisa donesenih na osnovu ovog zakona rješenjem nalaže da se utvrdene nepravilnosti, odnosno nedostaci otklopane odmah, a najkasnije u roku od 15 dana od dana donošenja rješenja.
- (2) U obavljanju inspekcijskog nadzora poljoprivredni inspektor može privremeno oduzeti dokumentaciju i predmete koji u prekršajnom ili sudskom postupku mogu poslužiti kao dokaz, te zadržati iste do okončanja prekršajnog odnosno sudskog postupka.
- (3) O privremenom oduzimanju dokumentacije ili predmeta iz stava (2) ovog člana poljoprivredni inspektor obavezno izdaje potvrdu.

Član 39.

(Istinito prikazivanje proizvodnje)

- (1) Ukoliko se utvrdi da su sredstva ostvarena na ime novočanih podsticaja utvrđeni ovim zakonom i podzakonskim aktima donesenim na osnovu ovog zakona utrošena nenamjenski ili su ostvarena na osnovu lažno prikazanih činjenica ili predviđene lažne dokumentacije, kandidat je dužan vratiti novočana sredstva, zajedno sa zakonom propisanim zateznim kamataima, u roku od 30 dana od dana pravosnažnosti rješenja.
- (2) U slučaju iz stava (1) ovog člana, kandidat može podnijeti novi zahtjev za ostvarenje prava na novočani podsticaj iz poglavija III. i IV. ovog zakona i ostvariti pravo na novočani podsticaj, ukoliko je ispunio sve uslove propisane ovim zakonom i podzakonskim aktima donesenim na osnovu ovog zakona, nakon tri godine od dana povrata novočanih sredstava naloženih rješenjem.